

Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki

Wydział Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej

Kierunek Informatyka

Praca inżynierska

Aplikacja mobilna do grupowego zamawiania posiłków dla pracowników
firmy

A mobile application for group food ordering from restaurants for company
employees

Dyplomant:

Jakub Gros

Promotor:

dr hab. inż. Mieczysław Zając, prof. PK

Kraków 2020

Spis treści

1. Słownik	4
2. Wstęp.....	5
3. Cel, zakres pracy i efekt końcowy.....	6
3.1. Cel	6
3.2. Zakres	6
3.3. Efekt końcowy	6
4. Podejście do problemu	7
4.1. Analiza aktualnego podejścia.....	7
4.1.1. Opis realizacji procesu	7
4.1.2. Problematyczność aktualnego procesu.....	7
4.2. Koncepcja rozwiązania	8
5. Wymagania aplikacji.....	10
5.1. Wymagania funkcjonalne.....	10
5.2. Wymagania нефunkcjonalne.....	11
6. Diagram przepływu danych	13
7. Wybór technologii.....	14
7.1. Klient mobilny	14
7.1.1. Analiza	14
7.1.2. Opis wybranej technologii	15
7.2. Serwer i silnik logiczny.....	15
7.3. Baza danych	16
7.4. Klient webowy	16
8. Implementacja.....	17
8.1. Aplikacja mobilna	17
8.1.1. Dostęp	17
8.1.2. Przeglądanie zleceń złożenia zamówienia jednostkowego	21
8.1.3. Wyświetlanie złożonego zamówienia	23
8.1.4. Składanie zamówień.....	24
8.2. Aplikacja webowa.....	34
8.2.1. Tworzenie nowego zlecenia	34
8.2.2. Wyświetlanie listy zleceń.....	35
8.2.3. Wyświetlanie zamówienia grupowego.....	37
8.3. Serwer – dokumentacja zasobów	39
8.3.1. Autentykacja.....	40

8.3.2.	Tworzenie nowego użytkownika.....	41
8.3.3.	Grupowe zamówienie.....	42
8.3.4.	Sprawdzanie czy użytkownik złożył zamówienie.....	43
8.3.5.	Odczytywanie tekstu z obrazka.....	44
8.3.6.	Składanie zamówienia jednostkowego.....	45
8.3.7.	Sprawdzanie zamówienia jednostkowego.....	46
8.3.8.	Utworzenie nowego zlecenia.....	47
8.3.9.	Wszystkie zlecenia	48
8.3.10.	Wszystkie zlecenia złożenia zamówień jednostkowych wraz z identyfikatorem złożonego zamówienia	49
8.4.	Kody zapytań oraz obsługa wyjątków.....	50
9.	Baza danych	51
9.1.	Analiza przechowywanych danych.....	51
9.2.	Schemat tabel	52
10.	Bezpieczeństwo	53
10.1.	SQL injection	53
10.2.	Szyfrowanie danych	54
10.3.	Autoryzacja zasobów	55
11.	Architektura aplikacji.....	57
11.1.	BLoC	57
11.2.	Klient-serwer.....	58
12.	Podsumowanie	59
12.1.	Perspektywa dalszego rozwoju aplikacji.....	59
12.1.1.	Propozycje zamawiania posiłków	59
12.1.2.	Usprawnienie OCR	59
12.1.3.	Powiadomienia.....	59
12.2.	Wnioski	59
13.	Wykaz rysunków.....	60
14.	Bibliografia	62

1. Słownik

administrator – osoba tworząca zlecenie zamówienia i składająca zamówienie grupowe, będąca łącznikiem pomiędzy interfejsem aplikacji a restauracją, której jedynym interfejsem do składania zamówień na dowóz jest połączenie telefoniczne.

zamówienie grupowe – zamówienie składające się z zamówień jednostkowych.

zlecenie zamówienia, zlecenie złożenia zamówienia – informacja o konieczności złożenia zamówień jednostkowych.

zamawiający – osoba składająca zamówienie jednostkowe.

zamówienie jednostkowe – zamówienie, które składane jest przez każdego z pracowników firm.

2. Wstęp

Czasy współczesne cechuje duży pośpiech, wobec czego poszukuje się rozwiązań pozwalających efektywnie zarządzać czasem. Jednym ze środków optymalizujących gospodarowanie tym zasobem jest zamawianie jedzenia na dowóz. Z takiej możliwości korzystają między innymi firmy oferujące swoim pracownikom posiłki zamawiane z restauracji.

W ostatnich latach w Polsce dużą popularność zyskały serwisy, które tworzą wielkie sieci restauracji oraz dostarczają dogodny interfejs dla końcowego użytkownika, umożliwiając zamówienie jedzenia oraz jego opłacenie. Ze względu na to, że uczestnictwo w takiej sieci nie jest darmowe dla właścicieli lokali gastronomicznych, nie wszyscy decydują się na dołączenie do programu, ze względów finansowych. Ma to wpływ na klientów, którzy pozbawieni są możliwości złożenia zamówienia przez Internet. Jedyną, a zarazem mało dogodną opcją, z jakiej mogą skorzystać, jest złożenie zamówienia przez telefon i dokonanie płatności przy odbiorze.

Niektóre z firm postanowiły w ramach benefitów fundować pracownikom jedzenie, zwiększając tym samym atrakcyjność swoich ofert pracy. Zaletą takiego rozwiązania jest to, że po pracy zatrudniony nie musi zajmować się przygotowywaniem posiłków. Dodatkowym atutem tego rozwiązania, niosącym korzyść nie tylko dla pracownika, lecz również dla pracodawcy, jest zlikwidowanie czynnika powodującego dekoncentrację – uczucia głodu. Przekłada się to pozytywnie na wydajność. Co więcej, dzięki wspólnemu spożywaniu posiłków, zatrudnione osoby wchodzą częściej w interakcję. Wpływa to pozytywnie na relacje międzyludzkie i może poprawiać komunikację między pracownikami.

W jednej z Krakowskich firm IT pracownicy w ramach dodatkowego wynagrodzenia otrzymują posiłki w pracy. Zamawiane one są z różnych lokalnych restauracji, które często nie posiadają wygodnego interfejsu do składania zamówień poprzez Internet. Jedyną opcją jest kontakt telefoniczny i podyktowanie listy wybranych dań.

Firma cały czas się rozrasta, a proces zamawiania posiłków staje się coraz bardziej problematyczny ze względu na to, że zajmuje on coraz więcej czasu, w szczególności dotyczy to osoby odpowiedzialnej za zamawianie obiadów. Ponadto przy dużej ilości zamówień szansa na pomyłkę podczas sumowania zamówień jednostkowych znacznie wzrasta. Przypadkowo pominięte zamówienia są zamawiane w kolejnej turze. Często wiąże się to z dodatkowymi kosztami za dowóz, ponieważ jeden posiłek nie przekracza minimalnej kwoty zamówienia wymaganej w przypadku darmowej dostawy.

3. Cel, zakres pracy i efekt końcowy

3.1. Cel

Celem pracy jest optymalizacja czasochłonnego procesu grupowego zamawiania posiłków dla pracowników firm IT.

Dedykowane rozwiązanie oparto na doświadczeniach osób uczestniczących w procesie zamawiania jedzenia w jednej z krakowskich firm IT. Dodatkowym celem jest osiągnięcie rozwiązania o niskich kosztach utrzymania i wdrożenia.

3.2. Zakres

Zakres pracy obejmuje stworzenie systemu składania zamówień, w którym zarówno osoby składające zamówienia jednostkowe (pracownicy firmy), jak i osoba administrująca całym procesem (łącznik między osobami składającymi zamówienia jednostkowe a restauracją) zaoszczędzą czas potrzebny do wykonania czynności związanych z zamawianiem.

Zostanie również utworzony prototyp aplikacji dostępnej dla wszystkich pracowników bez względu na system zainstalowany na posiadanym urządzeniu mobilnym. Całe rozwiązanie oparte będzie wyłącznie na darmowych narzędziach.

Całość jako system oraz aplikacja udostępniona dla użytkownika powinny usprawnić proces składania zamówień jednostkowych (przez pracowników firmy), jak i grupowych (przez administratora).

3.3. Efekt końcowy

W efekcie końcowym powstanie aplikacja, która zaoszczędzi czas wszystkim pracownikom, a głównie osobie odpowiedzialnej za składanie zamówień grupowych, wpływając na usprawnienie działania przedsiębiorstwa.

4. Podejście do problemu

4.1. Analiza aktualnego podejścia

4.1.1. Opis realizacji procesu

Aktualny proces zamawiania posiłków w firmie, dla której tworzona jest aplikacja, przebiega następująco. W godzinach przedpołudniowych osoba odpowiedzialna za zamawianie obiadów wysyła do reszty pracowników informację, z jakiej restauracji zamawiane jest jedzenie, do której godziny należy odesłać listę posiłków, jaki jest limit cenowy oraz menu, z którego należy skorzystać. Po otrzymaniu wszystkich zamówień jednostkowych, osoba składająca zamówienie w restauracji musi przeanalizować wszystkie maile i uporządkować je w formie dogodnej do podyktowania przez telefon tj. zsumować powtarzające się zamówienia. Po złożeniu zamówienia grupowego następuje oczekiwanie na dostawę, po której posiłki przydzielane są do odpowiednich osób. Cały proces zostaje zakończony, gdy każdy z pracowników otrzyma swoje zamówienie.

4.1.2. Problematyczność aktualnego procesu

Obecny proces zamawiania jest nieoptymalny i zajmuje stosunkowo dużo czasu. Ponadto jest on niewygodny i zaczyna się stawać problematyczny wraz z rozrastaniem się firmy.

Podczas zamawiania pojawiają się następujące problemy:

- niewygodne sprawdzanie, czy przygotowano już zlecenie zamówienia – konieczność przeszukania skrzynki e-mailowej by odnaleźć odpowiednią wiadomość dotyczącą zlecenia,
- ręczna kontrola sumarycznej wartości wybranych posiłków względem limitu cenowego,
- uciążliwość przepisywania nazw posiłków podczas zamawiania z menu w formie obrazu,
- konieczność „przeskakiwania” pomiędzy menu a wiadomością e-mail,
- ręczne zbieranie zamówień jednostkowych poprzez przeszukiwanie wiadomości e-mail i scalanie ich w zamówienie grupowe,
- możliwość pomyłki przy scalaniu zamówienia grupowego – zwiększenie kosztów,
- zapominanie przez pracowników, co zamówili – ponownie wymaga to przeszukiwania skrzynki e-mail.

4.2. Koncepcja rozwiązania

Program do zamawiania posiłków postanowiono dostarczyć w formie aplikacji mobilnej. Podyktowane jest to wygodą możliwości zamówienia posiłku w dowolnej chwili oraz w dowolnym miejscu bez konieczności dostępu do komputera.

System wspierany będzie aplikacją webową, która posłuży do tworzenia zleceń zamówienia. W tym przypadku zdecydowano się na taką formę, ponieważ aplikacja mobilna byłaby niewygodna w momencie, gdy konieczne jest wypełnianie formularza zawierającego dużo danych, w tym często takich, które są kopiowane z innych okien (np. link do menu). Mobilność w tym przypadku nie jest konieczna, ponieważ zlecenia są tworzone przez pracownika odpowiedzialnego za zamawianie posiłków w restauracjach w ramach jego codziennych obowiązków, a więc z miejsca pracy z dostępem do komputera.

Cały proces rozpoczyna się od stworzenia zlecenia zamówienia. W aplikacji będzie możliwe utworzenie wielu takich zleceń. Pozwala to osobie odpowiedzialnej za zamawianie posiłków w restauracji na utworzenie zleceń na cały nadchodzący tydzień. Spowoduje to, że w kolejnych dniach jej obowiązki w zakresie zamawiania jedzenia ograniczone zostaną do wykonania połączenia telefonicznego w celu przekazania wygenerowanego zamówienia grupowego.

Po utworzeniu zlecenia zamówienia pojawia się ono w głównym widoku aplikacji mobilnej. Przy obiekcie reprezentującym go widoczne są wszystkie jego atrybuty oraz informacja o tym, czy dany użytkownik złożył już zamówienie jednostkowe.

W przypadku, gdy zostało ono złożone, po kliknięciu na wcześniej wspomniany obiekt, następuje przeniesienie do widoku, w którym istnieje możliwość sprawdzenia listy wybranych posiłków.

Jeśli zamówienie jednostkowe nie zostało złożone, użytkownik przenoszony jest do widoku wyświetlającego menu.

Widok ten pozwala na wybór posiłków bez konieczności przepisywania ich nazw. Odbywa się to poprzez zaznaczanie fragmentów menu, które następnie przetwarzane są na tekst. Widoczna jest również informacja o tym, ile aktualnie wynosi sumaryczny koszt zamówienia.

Ze względu na możliwość przekroczenia limitu o niewielką kwotę (brak określonej wartości) oraz na to, że pracownicy czasami umawiają się na wspólne zamówienie zestawu, którym się podzielą (zamówienie składa jedna z osób), przekroczenie limitu nie powoduje braku możliwości złożenia zamówienia, lecz wyświetla łatwo dostrzegalną informację o zbyt wysokiej cenie wybranych posiłków. Pracownicy darzeni są zaufaniem, więc nie ma konieczności kontrolowania ich wydatków. Przyjmuje się, że będą oni przestrzegać limitu cenowego, więc informacja o sumarycznym koszcie zamówienia ma jedynie charakter informacyjny.

Do każdego zamawianego posiłku pracownik ma możliwość dodania komentarza, w którym może poprosić o zmianę składników lub o inny sposób przygotowania posiłku. Dodatkowo istnieje możliwość podglądu wszystkich pozycji w aktualnym zamówieniu poprzez przejście do koszyka, gdzie widoczna jest informacja o poszczególnych daniach. Z poziomu koszyka możliwe jest zwiększenie/zmniejszenie liczby sztuk lub całkowitego usunięcia pozycji z zamówienia. Skompletowane zamówienie finalizowane jest za pomocą przycisku, po którego użyciu interakcja pracownika z aplikacją chwilowo się kończy i następuje oczekiwanie na dostawę jedzenia.

Kolejną aktywność podejmuje osoba składająca zamówienie w restauracji. Gdy minie wcześniej ustalony ostateczny termin złożenia zamówienia jednostkowego, odnajdowane jest odpowiednie zlecenie na stronie wyświetlającej je w sposób posortowany. Używana jest opcja wygenerowania zamówienia grupowego, które jest gotowe do podyktowania przez telefon podczas połączenia telefonicznego z restauracją.

Zamówienie grupowe składa się z wielu zamówień jednostkowych, które są sumowane w przypadku, gdy wystąpią powtórzenia. Dzięki temu mając dwa zamówienia jednostkowe zawierające ten sam posiłek, na zamówieniu grupowym pozycja taka pojawi się tylko raz, a liczba wskazująca jej ilość zostanie odpowiednio zwiększona.

Z poziomu aplikacji mobilnej dostępna jest informacja o złożonym wcześniej zamówieniu. Zapobiega to konieczności powrotu do stanowiska pracy w celu sprawdzenia listy wybranych posiłków w przypadku, gdy zapomniano, co zostało zamówione.

W momencie, gdy każdy z pracowników otrzymał swoje zamówienie, cały proces uznany jest za zakończony, a aplikacja może zostać ponownie użyta przy kolejnym zamawianiu posiłków.

5. Wymagania aplikacji

Aby ułatwić proces planowania implementacji aplikacji oraz określenia tego, co powinna realizować, przeanalizowano problem grupowego zamawiania posiłków z restauracji, a następnie wyszczególniono w kolejnych podrozdziałach wymagania funkcjonalne i нефункционалне, które program ma spełniać.

5.1. Wymagania funkcjonalne

Wymagania funkcjonalne opisują, jakie usługi dostarcza program, co powinien on realizować oraz jak zachowuje się on w określonych sytuacjach [1]. Są one następujące:

Aplikacja mobilna:

- wybieranie posiłków bez potrzeby przepisywania ich nazw,
- automatyczne sumowanie cen wszystkich wybranych posiłków w celu kontrolowania kosztów zamówienia (limit cenowy),
- możliwość podglądu złożonego zamówienia,
- dodawanie komentarzy do zamawianych posiłków (np. w celu zmiany składników),
- dostęp tylko dla zalogowanych użytkowników,
- możliwość utworzenia konta,
- opcja zapamiętania hasła w aplikacji,
- w przypadku wprowadzenia nieprawidłowych danych, aplikacja wyświetla odpowiednią informację,
- wyświetlanie wszystkich przeszłych i aktualnych zleceń zamówienia,
- możliwość złożenia zamówienia jednostkowego.

Serwer:

- autoryzowany dostęp do wymagających tego zasobów,
- możliwość pobrania wszystkich utworzonych zleceń zamówień,
- opcja pobrania konkretnego zlecenia zamówień na podstawie jego ID,
- opcja utworzenia nowego konta użytkownika na podstawie podanego adresu e-mail oraz hasła,
- przetwarzanie obrazu na tekst (OCR),
- sprawdzanie czy użytkownik złożył zamówienie jednostkowe dla danego zlecenia zamówienia,
- możliwość złożenia zamówienie jednostkowego,
- opcja sprawdzenia posiłków znajdujących się w zamówieniu jednostkowym na podstawie jego ID,
- możliwość stworzenia zlecenia zamówienia posiadającego następujące atrybuty:
 - ostateczny termin złożenia zamówienia,
 - link do menu,
 - dodatkowa wiadomość,

- nazwa,
- limit cenowy.

Klient webowy:

- możliwość wyświetlenia wszystkich zleceń zamówień wraz z ich szczegółowymi informacjami,
- opcja utworzenia nowego zlecenia zamówień,
- ustalanie limitu cenowego dla zlecenia zamówienia,
- ustalanie limitu czasowego na złożenie zamówienia jednostkowego,
- możliwość dołączenia dodatkowych informacji do zlecenia zamówienia, które będą widoczne dla osoby zamawiającej (np. o możliwości dodatkowego wyboru, który nie jest wspomniany w menu),
- opcja wyświetlenia listy zamówień sformatowanej w sposób wygodny do podyktowania przez telefon przy składaniu zamówienia

5.2. Wymagania niefunkcjonalne

Wymagania niefunkcjonalne opisują, jak program powinien realizować swoje zadania. Definiują one cechy oprogramowania oraz ograniczenia nałożone na aplikację [1]. Dla niniejszego programu kształtują się one następująco:

Serwer:

- wydajność – odpowiada w czasie krótszym niż 10 sekund,
- poprawność danych – zwraca odpowiednie kody odpowiedzi HTTP,
- kompatybilność – może być uruchomiony na systemach Windows oraz Linux,
- niezawodność – wyjątki zgłaszane na poziomie silnika logicznego nie powodują zatrzymania pracy serwera,
- bezpieczeństwo:
 - zasoby o ograniczonym dostępie wymagają autoryzacji,
 - wrażliwe dane są przesyłane i przechowywane w postaci zaszyfrowanej.

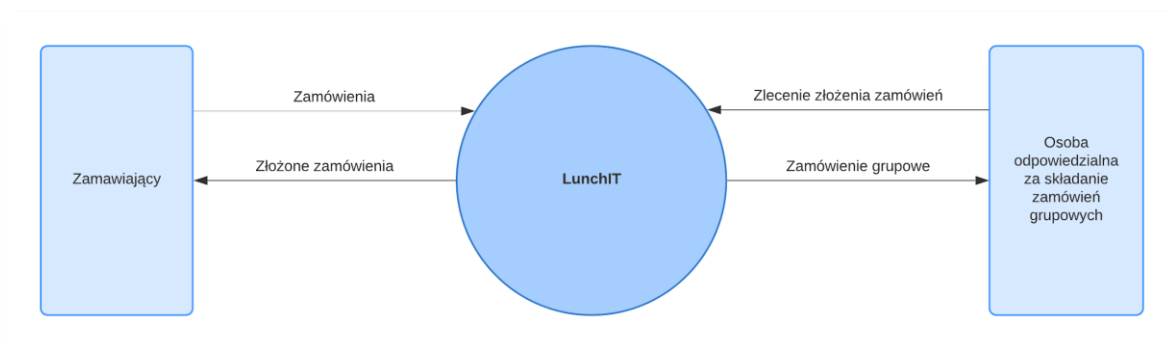
Aplikacja mobilna:

- wydajność – płynność działania i brak przerw w responsywności programu,
- kompatybilność – możliwość uruchomienia aplikacji na systemie Android Jelly Bean, v16, 4.1.x lub nowszym oraz na systemie iOS 8 lub nowszym,
- poprawność danych
 - weryfikacja nieprawidłowych danych wprowadzanych przez użytkownika,
 - sprawdzanie, czy wymagane pola zostały wypełnione.
- użyteczność – łatwy i intuicyjny interfejs,
- rozmiar – zajmuje mniej niż 100 MB pamięci.

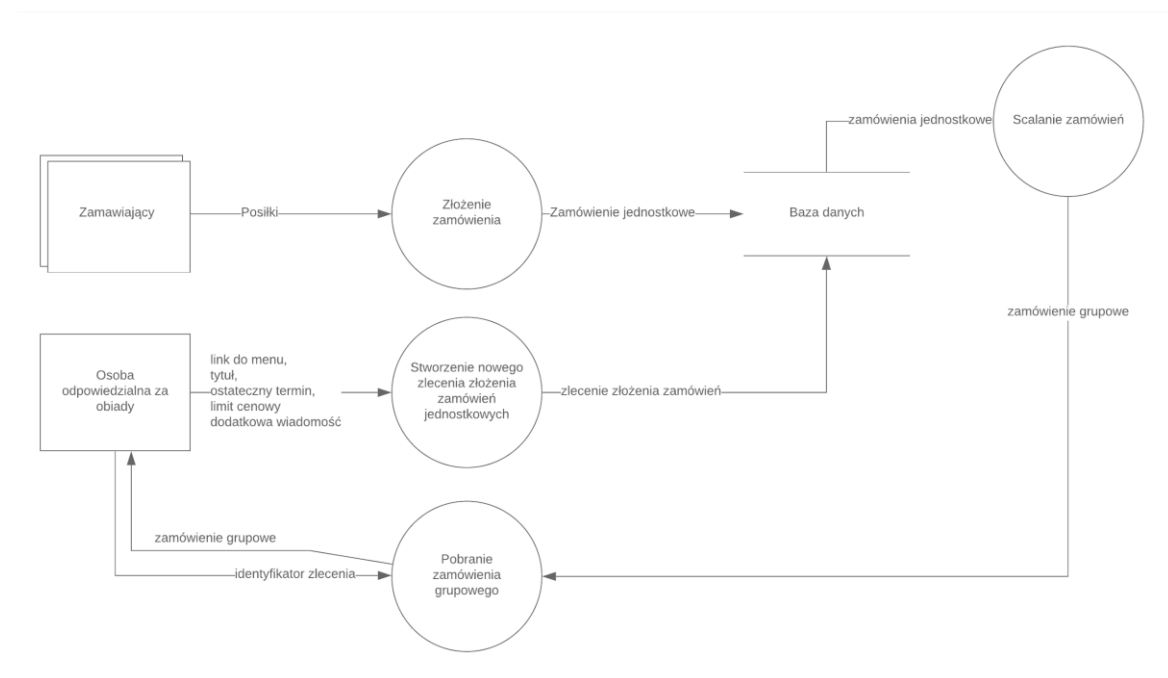
System jako całość:

- niski koszt wdrożenia aplikacji,
- niski koszt utrzymania,
- ukończenie przed końcem 2019 roku,
- odporność na popularne ataki hakerskie,
- możliwość złożenia zamówienia jednostkowego bez dostępu do komputera,
- stabilność działania.

6. Diagram przepływu danych

Rysunek 6.1 Diagram przepływu danych, poziom 0 (źródło: praca własna)

Rysunek 6.2 Diagram przepływu danych, poziom 1 (źródło: praca własna)

7. Wybór technologii

Podstawowymi kryteriami podczas doboru technologii użytych w aplikacji był brak kosztów związanych z użyciem danej technologii oraz szybkość wytwarzania oprogramowania [1].

7.1. Klient mobilny

7.1.1. Analiza

Badając strukturę rynku smartfonów zauważa się znaczną dominację dwóch platform – Androida oraz iOS. W bieżącym roku (2019) 87% z wszystkich dostarczanych urządzeń mobilnych działa na systemie Android, natomiast 13% z nich obsługiwanych jest przez iOS. Powołując się na badania IDC tendencja rynku smartfonów nie zmieni się w najbliższych latach w znaczny sposób [9].

Year	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Android	85.1%	85.1%	87.0%	87.0%	87.2%	87.3%	87.4%
iOS	14.7%	14.9%	13.0%	13.0%	12.8%	12.7%	12.6%
Others	0.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
TOTAL	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Rysunek 7.1 Prognoza udziałów rynkowych systemów na smartfony (źródło: <https://www.idc.com/promo/smartphone-market-share/os> - dostęp 2019-11-13)

Można zauważyć, że tendencja ta utrzymuje się na podobnym poziomie od 2017 roku. Ze względu na brak innych znaczących udziałowców rynkowych, większość mobilnych aplikacji powstających w bieżących latach obsługiwana jest tylko przez te dwie platformy.

Tworzenie aplikacji na oba środowiska wymaga napisania oddzielnych kodów źródłowych, znacząco zwiększając koszty wykonania oraz utrzymania programu. Dla obniżenia nakładów pieniężnych potrzebnych do stworzenia klienta mobilnego, warto zainteresować się językami, które pozwalają na cross-platform development, czyli budowanie aplikacji na wiele platform przy pomocy jednego stacku technologicznego. Możliwości takie daje nam framework Flutter.

7.1.2. Opis wybranej technologii

Flutter jest otwarcie źródłowym i wieloplatformowym frameworkiem do rozwoju aplikacji mobilnych. Stworzony został przez Google w 2017 roku. Framework ten jest użytkowany przy pomocy języka Dart [5].

Do zalet Fluttera należy hot-reload, który pozwala na wyświetlanie zmian zastosowanych w kodzie bez potrzeby przebudowywania programu, skutkując szybszym naprawianiem błędów w aplikacji oraz wygodniejszym projektowaniem jej interfejsu.

Wybrany framework udostępnia wiele predefiniowanych widżetów, których można używać do budowy aplikacji. W przypadku, gdy dostępna pula nie oferuje wystarczająco dużo, istnieje możliwość utworzenia własnych widżetów wedle potrzeb, a następnie wielokrotnego stosowania ich w kodzie, unikając powtórzeń.

Ponadto Flutter udostępnia API, umożliwiające komunikację z kodem napisanym w natywnych językach. Daje to możliwość optymalizacji pewnych fragmentów programu w zależności od systemu operacyjnego urządzenia, na którym uruchamiana jest aplikacja.

Flutter jest nową technologią, więc niektóre elementy mogą nie działać poprawnie. Za pomocą wcześniej wspomnianego API, który dostarcza framework, możliwe jest zaimplementowanie części kodu w natywnym języku. Zapewnia to, że rozwój aplikacji nie zostanie zablokowany przez błędy występujące w technologii.

7.2. Serwer i silnik logiczny

Jako że jedną z kluczowych funkcji zaproponowanego rozwiązania jest przetwarzanie obrazów na tekst, a wymogiem jest szybkość pisania aplikacji, do implementacji serwera wybrano wieloplatformowy język skryptowy Python. Jego głównym założeniem jest możliwość pisania aplikacji na wysokim poziomie abstrakcji. Do zalet Pythona należy wysoce rozbudowany pakiet bibliotek standardowych, czyli takich, które dostarczane są razem z interpreterem języka. Dostępna jest również duża ilość bibliotek stworzonych przez społeczność, możliwych do pobrania i szybkiego skonfigurowania do działania za pomocą menadżera pakietów o nazwie pip [7].

Najważniejsze z użytych bibliotek to:

- **pytesseract** – umożliwia optyczne rozpoznawanie znaków. Oznacza to, że potrafi „odeczytywać” tekst osadzony w obrazach,
- **psycopg2** – pozwala na operowanie bazami danych PostgreSQL,
- **flask** – framework do tworzenia aplikacji webowych. Umożliwia on m.in. udostępnienie funkcjonalności silnika logicznego poprzez API, którego będzie używał klient mobilny oraz webowy,
- **simplejson** – wygodny dekodery i enkodery formatu JSON

7.3. Baza danych

Podczas wyboru bazy głównymi czynnikami decyzyjnymi były licencja pozwalająca na darmowe używanie systemu zarządzającego danymi w projektach komercyjnych oraz jego popularność. Umożliwia to łatwiejsze znalezienie materiałów edukacyjnych oraz pomocy społeczności.

Wybrany został PostgreSQL, który jest systemem zarządzania relacyjnymi bazami danych. Jest on darmowy i otwarty źródłowy oraz implementuje większość standardu SQL:2011. PostgreSQL można uruchomić na wielu systemach operacyjnych takich jak FreeBSD, OS X, Linux, Windows czy UNIX [4].

7.4. Klient webowy

Do stworzenia klienta webowego wykorzystano jedno z podstawowych, a zarazem najpopularniejszych narzędzi:

CSS – język służący do opisywania wyglądu stron internetowych. Definiuje listę reguł, według których przeglądarka powinna wyświetlać zawartość wcześniej zadeklarowanego w języku HTML elementu. CSS umożliwia określanie lokalizacji elementów, koloru, marginesów, a nawet animacji [2].

HTML – jest to język znaczników wykorzystywany do tworzenia dokumentów HTML. Pozwala na określenie struktury strony internetowej [2].

JavaScript – język programowania wykorzystywany przy tworzeniu stron internetowych. Umożliwia między innymi dodanie logiki do strony WWW oraz dynamiczną zmianę treści lub jej wyglądu w zależności od sytuacji [3].

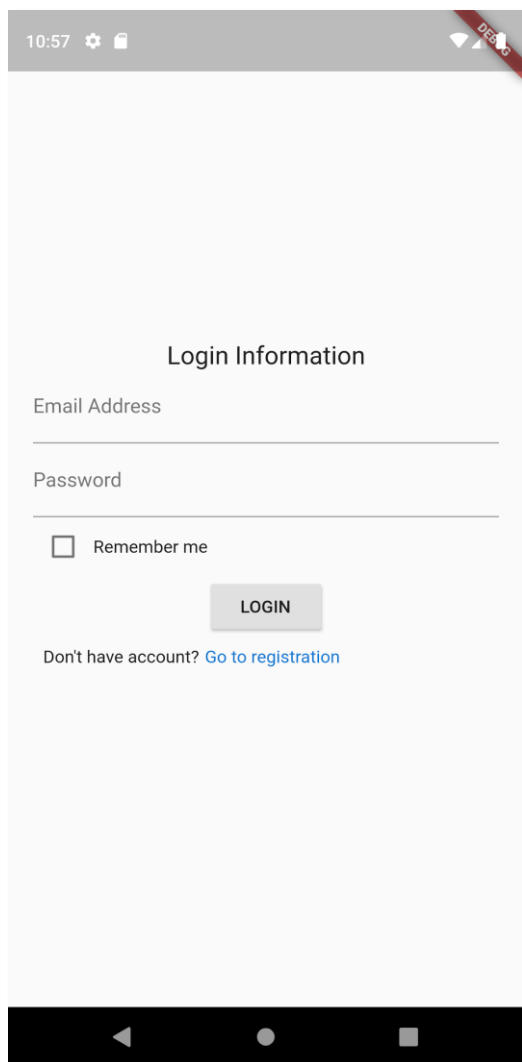
jQuery – biblioteka języka JavaScript znacznie ułatwiająca pracę przy tworzeniu stron. Udostępnia szereg metod pozwalających na manipulację drzewem DOM, tworzenie animacji, czy też wysyłanie zapytań do serwera i odbieranie odpowiedzi [3].

Bootstrap – biblioteka języka CSS udostępniająca narzędzia do projektowania interfejsu graficznego stron internetowych. Niewielkim nakładem pracy, uzyskuje się stronę o atrakcyjnym wyglądzie.

8. Implementacja

8.1. Aplikacja mobilna

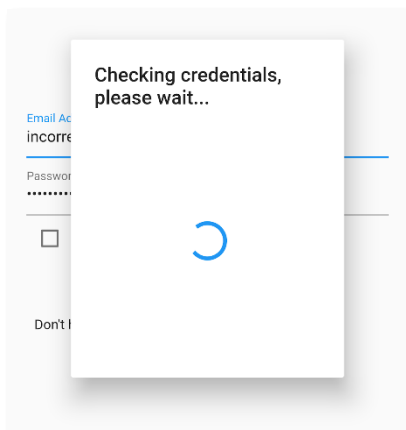
8.1.1. Dostęp

Rysunek 8.1 Widok logowania (źródło: praca własna)

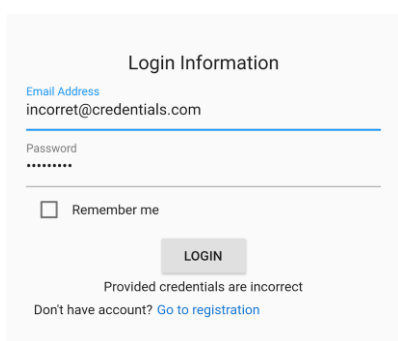
Z aplikacji mogą skorzystać tylko zalogowani użytkownicy. Ekranem, który pojawia się po pierwszym uruchomieniu programu, jest widok logowania.

Użytkownik ma możliwość zapamiętania hasła, dzięki czemu przy kolejnych uruchomieniach aplikacji, nie ma konieczności ponownego logowania się.

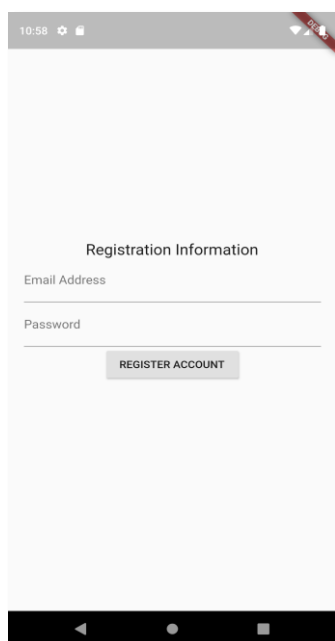
Po kliknięciu na *Zaloguj* użytkownik informowany jest o trwającym procesie sprawdzania poprawności danych logowania, realizowanym poprzez zapytanie do serwera, który szuka użytkownika w bazie danych.

Rysunek 8.2 Sprawdzanie poprawności danych logowania (źródło: praca własna)

W przypadku, gdy nie odnaleziono użytkownika o podanym adresie e-mail lub podane hasło jest nieprawidłowe, stosowna informacja wyświetlana jest pod przyciskiem *Login*

Rysunek 8.3 Widok logowania po podaniu nieprawidłowych danych logowania (źródło: praca własna)

Jeżeli użytkownik nie posiada konta, ma możliwość utworzenia go z poziomu programu.

Rysunek 8.4 Widok rejestracji nowego użytkownika (źródło: praca własna)

Dostęp dla tylko zalogowanych użytkowników zaimplementowano w oparciu *Navigator* będący wbudowanym modulem. Odpowiedzialny jest za nawigowanie pomiędzy wyświetlanymi widokami, czyli za prezentację odpowiednich treści na ekranie i wykonywanie odpowiedniej logiki z nią powiązanej.

Pierwszym widżetem, budowanym po uruchomieniu aplikacji jest *SavedCredentialsChecker*, którego zadaniem jest sprawdzenie, czy użytkownik zapamiętał swoje hasło podczas poprzedniej sesji. Następuje to poprzez sprawdzenie istnienia pliku z zahaszowanymi danymi logowania. Gdy ów plik istnieje, odczytywana jest jego zawartość i wykonywane zostaje zapytanie do serwera, który zwraca odpowiedź z informacją, czy dane logowania są prawidłowe. W przypadku gdy odnaleziono użytkownika w bazie danych i podane hasło jest poprawne, następuje zalogowanie i przekierowanie do strony głównej. Natomiast gdy dane nie zostały zapamiętane lub nie są już ważne, użytkownik zostaje przekierowany do strony logowania.

```
1 bool hasRegisteredCallback = false;
2 class SavedCredentialsChecker extends StatelessWidget {
3
4   void _registerCallback(NavigatorState navigator) async{
5
6     bool hasGrantedAccess = await ServerApi().checkSavedCredentials();
7     if(hasGrantedAccess)
8       navigator.pushNamed(Routes.home);
9     else
10      navigator.pushNamed(Routes.login);
11   }
12
13   @override
14   Widget build(BuildContext context) {
15
16     if(hasRegisteredCallback == false) {
17       _registerCallback(Navigator.of(context));
18       hasRegisteredCallback = true;
19     }
20
21     return Container();
22   }
23 }
```

Rysunek 8.5 Implementacja modułu odpowiedzialnego za sprawdzanie zapamiętanych danych (źródło: praca własna)

Na stronie logowania użytkownik ma możliwość podania swojego loginu i hasła, zapamiętania swoich danych oraz przejścia do rejestracji. Hasło wprowadzane do aplikacji przesyłane jest do serwera w postaci zahaszkowanej, która pozyskuje się przy pomocy funkcji haszującej *PBKDF2*.

Po zalogowaniu login i zahaszkowane hasło zapisywane są w pamięci programu, a następnie dołączane do zapytań HTTP wysyłanych do serwera. Ów zapytania wymagają autoryzacji w postaci dedykowanego nagłówka o nazwie *AUTHORIZATION*.

Do komunikacji z serwerem przygotowano specjalną metodę pomocniczą, która powoduje, że wysyłanie zapytań do serwera jest dużo wygodniejsze [6]. Poniżej zaprezentowano przykład użycia tej metody w celu komunikacji z zasobem, który wymaga autoryzacji.

```
1  Future<List<OrderRequestModel>> getOrderRequestsForCurrentUser() async{
2      http.Response response = await _sendJsonRequest(
3          endpoint: '/api/user_order_requests',
4          method: Method.GET,
5          sendWithAuthHeader: true,
6      );
7
8      if(response.statusCode != 200)
9          throw Exception("error");
10
11     var orderRequests = List<OrderRequestModel>();
12     var responseDecoded = jsonDecode(response.body);
13     for(Map parsedJsonObj in responseDecoded["order_requests"])
14         orderRequests.add(OrderRequestModel.fromJsonMap(parsedJsonObj));
15
16     return orderRequests;
17 }
```

Rysunek 8.6 Przykład użycia metody pomocniczej służącej do komunikacji z serwerem (źródło: praca własna)

Na powyższym fragmencie kodu źródłowego warto zwrócić uwagę na argument *sendWithAuthHeader*, który jest ustawiony na wartość *true* i powoduje dodanie nagłówka autoryzacji.

```
1  if(sendWithAuthHeader)
2      request.headers.addAll(_getAuthHeader());
```

Rysunek 8.7 Miejsce użycia argumentu *sendWithAuthHeader* (źródło: praca własna)

```

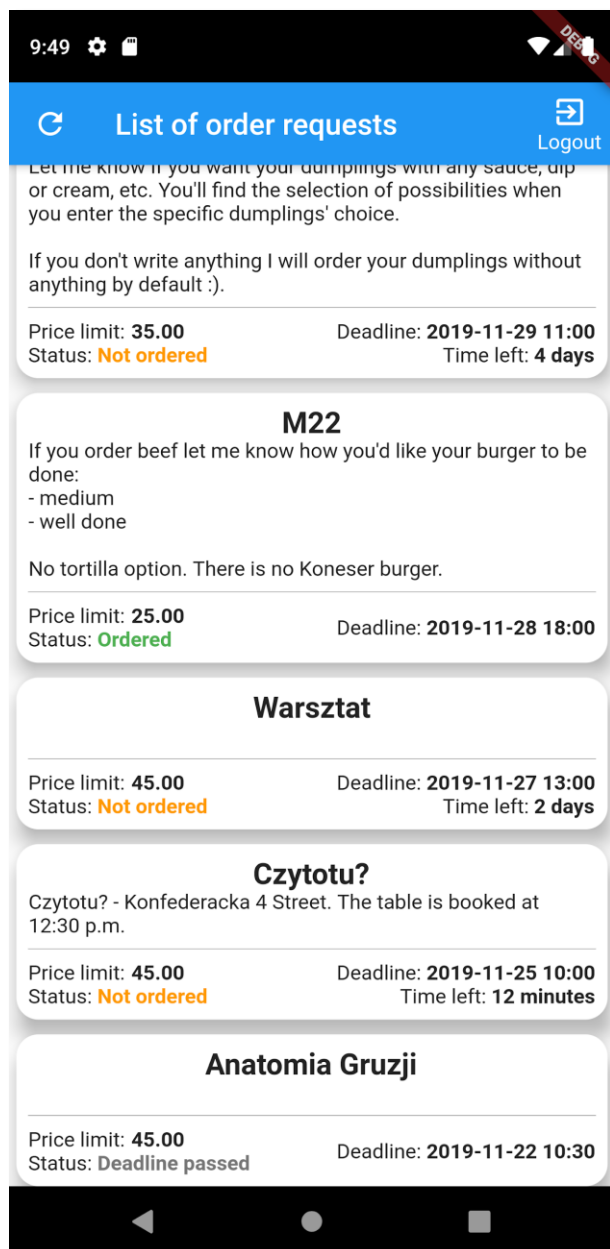
1 Map<String, String> _getAuthHeader() {
2   var authHeader = Map<String, String>.from({'authorization': "$_email:$_hashedPassword"});
3   return authHeader;
4 }

```

Rysunek 8.8 Przygotowanie nagłówka autoryzacji (źródło: praca własna)

8.1.2. Przeglądanie zleceń złożenia zamówienia jednostkowego

Po pomyślnym zalogowaniu następuje przeniesienie do głównego widoku wyświetlającego listę wszystkich zleceń złożenia zamówień jednostkowych. Lista zaimplementowana jest przy pomocy *ListView*, którego elementy dostarczane są poprzez strumień o nazwie *orderRequest*. *OrderRequestBloc* zarządza wcześniej wspomnianym strumieniem, wysyłając do widoku wszystkie potrzebne dane. Realizowane jest to przez wysłanie zapytanie do serwera z prośbą o dostarczenie wszystkich zleceń złożenia zamówień jednostkowych dla aktualnego użytkownika. Zwracana wartość ma typ *Future*, którego zastosowanie, umożliwia asynchroniczne wykonywanie aplikacji, dzięki czemu interfejs jest nadal responsywny podczas oczekiwania na odpowiedź. W przypadku, gdyby nie zastosowano tego rozwiązania, program nie byłby responsywny aż do momentu otrzymania odpowiedzi od serwera. Odpowiedź zostanie dostarczona w późniejszym czasie, a *OrderRequestBloc*, w momencie pojawienia się danych, przekaże je do *StreamSink*, który prześle je dalej do strumienia nasłuchiwanego w UI. Interfejs użytkownika wyświetlający listę zleceń złożenia zamówień nasłuchuje wspomniany strumień. Robi to przy pomocy widżetu *StreamBuilder*. Wykorzystanie wzorca BLoC, strumieni oraz widżetu *StreamBuilder* powoduje, że UI aplikacji reaguje natychmiastowo na zmiany wyświetlanych informacji. Zastosowana implementacja pozwala na uzyskanie separacji kodu odpowiedzialnego za wygląd, od tego odpowiedzialnego za logikę programu (w tym zapytań do serwera).

Rysunek 8.9 Główny widok prezentujący listę zleceń zamówienia. (źródło: praca własna)

Kliknięcie na kartę reprezentującą zlecenie zamówienia, dla którego złożono zamówienie jednostkowe powoduje przeniesienie do widoku wyświetlającego listę wybranych posiłków. Jeżeli zamówienie nie zostało jeszcze złożone, kliknięcie to przenosi do widoku zamawiania.

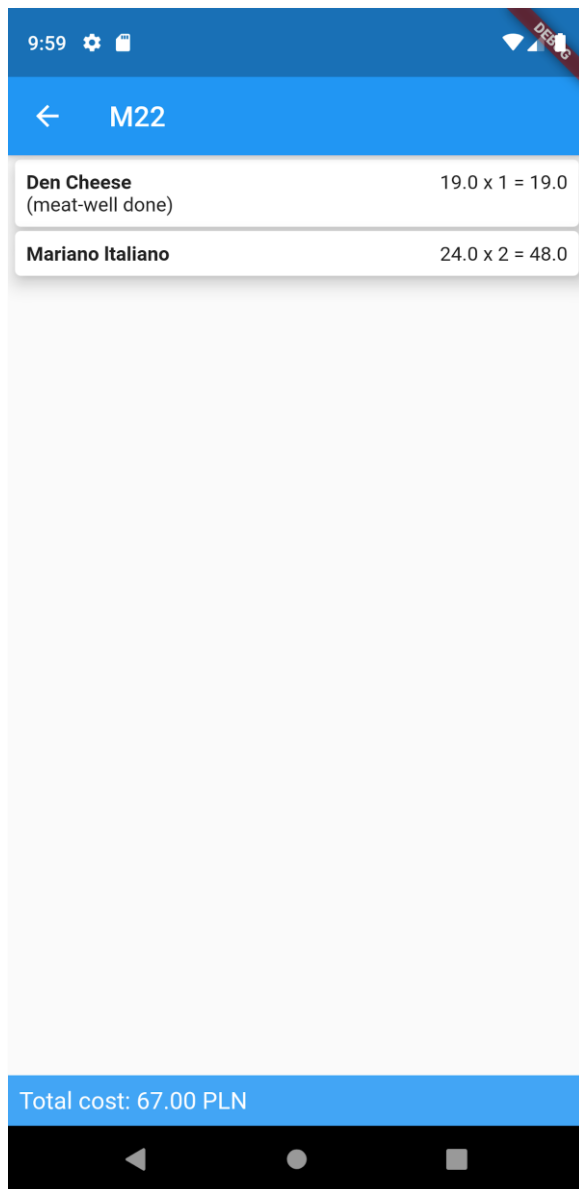
W przypadku gdy czas na złożenie zamówienia minął, kliknięcie na ową kartę nie powoduje żadnej reakcji.

Każda z kart wyświetla takie informacje jak:

- nazwa zlecenia,
- ostateczny termin złożenia zamówienia,
- limit cenowy,
- ile pozostało do ostatecznego terminu zamówienia (o ile jeszcze nie upłynął i zamówienie nie zostało złożone),
- status,
- komentarz do zlecenia.

To jaki jest status danego zlecenia możemy stwierdzić po informacji wyświetlanej w lewym dolnym rogu karty. Dla łatwiejszej nawigacji komunikat oznaczono kolorem.

8.1.3. Wyświetlanie złożonego zamówienia

Rysunek 8.10 Widok prezentujący złożone zamówienie
(źródło: praca własna)

Wyświetlanie złożonego zamówienia oparte jest o podobne mechanizmy jak te opisane w poprzednim rozdziale. Obiekt BLoC wykonuje zapytanie do serwera o wszystkie pozycje w danym zamówieniu. Następnie przy pomocy strumienia zwraca odpowiednie dane, na co widok reaguje automatycznie aktualizując się i wyświetlając otrzymane informacje.

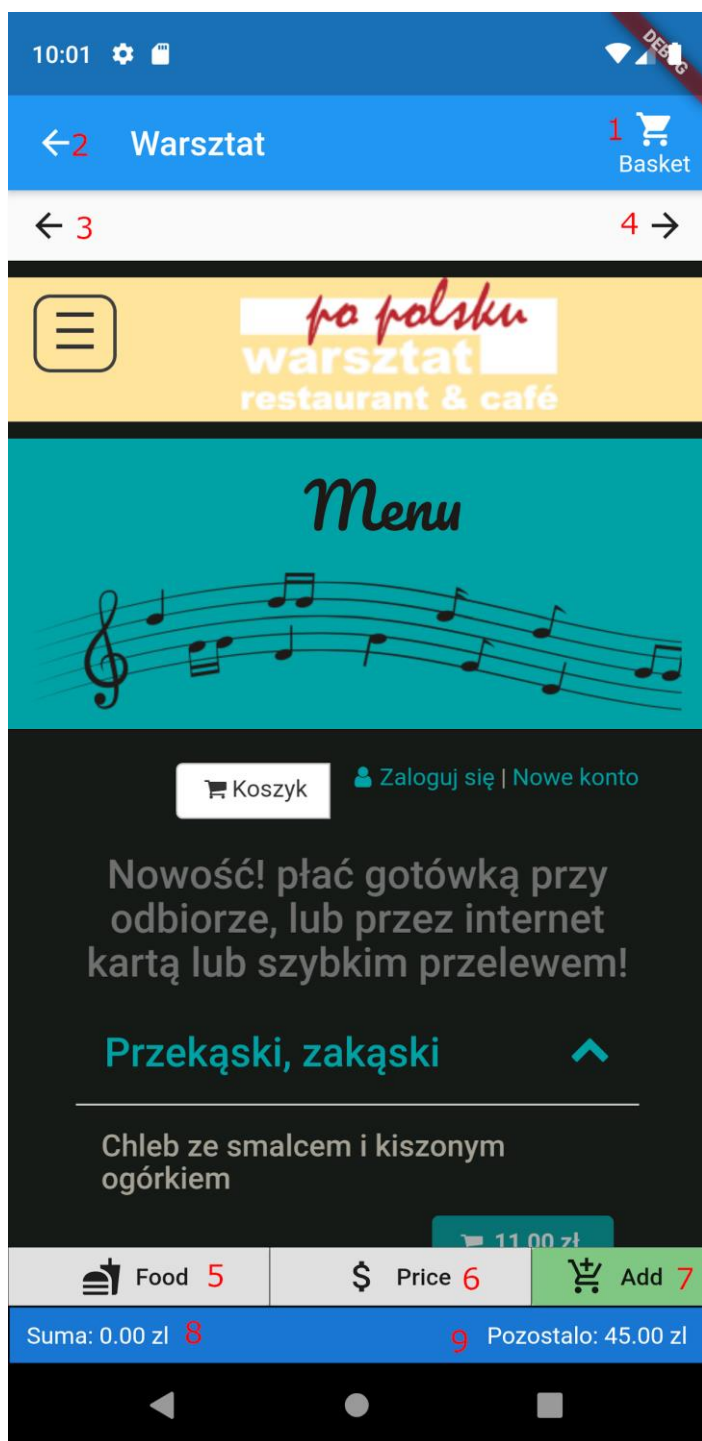
Komentarze do posiłków (o ile je dodano) wyświetlane są w nawiasach pod poszczególnymi pozycjami.

Na dole widoku dodano belkę z informacją o sumarycznym koszcie zamówienia.

8.1.4. Składanie zamówień

a. Wyświetlanie menu

Widok zamawiania, wyświetlany po kliknięciu na kartę reprezentującą niezłożone zamówienie, składa się z następujących elementów:

Rysunek 8.11 Widok zamawiania posiłku (źródło: praca własna)

1 – przycisk umożliwiający przejście do koszyka, gdzie widoczne są nazwy wszystkich wybranych posiłków,

2 – przycisk umożliwiający powrót do widoku wyświetlającego wszystkie zlecenia,

3 – nawigacja przeglądarki – wstecz,

4 – nawigacja przeglądarki – dalej,

5 – narzędzie zaznaczania posiłku,

6 – narzędzie zaznaczania ceny,

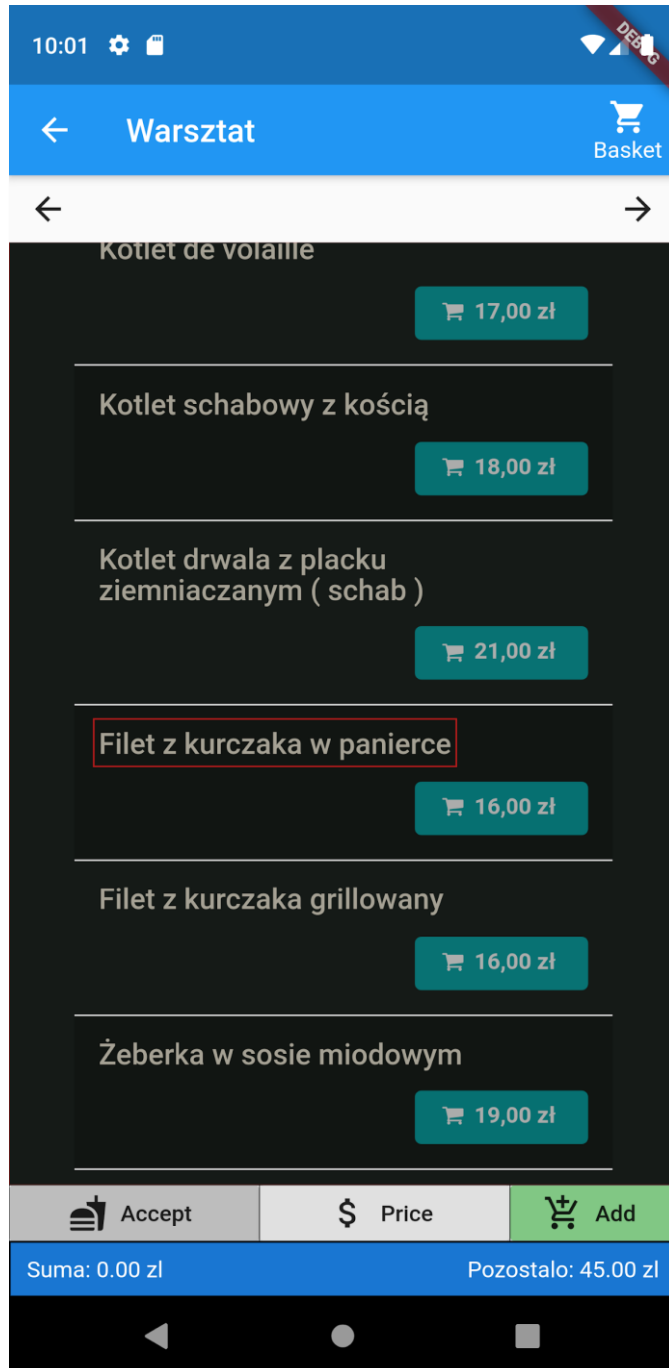
7 – dodawanie do koszyka zaznaczonego posiłku. Po kliknięciu mamy możliwość podania liczby sztuk lub dodania komentarza,

8 – sumaryczna cena posiłków w koszyku,

9 – kwota, która pozostała do wydania, obliczona na podstawie aktualnej wartości pozycji w koszyku i limitu dla zlecenia,

Menu wyświetlane jest przy pomocy pluginu *flutter_inappbrowser*, który udostępnia klasę *InAppWebView*, umożliwiającą osadzenie zewnętrznej strony internetowej w aplikacji.

b. Wybieranie posiłków

Wybieranie posiłków realizowane jest przy pomocy narzędzi uruchamianych z dolnego paska narzędzi.

Po kliknięciu na przycisk *Food* uruchamia się tryb zaznaczania nazwy dania. Posilek wybierany jest poprzez przeciągnięcie palcem po ekranie tak, aby nazwa znalazła się wewnątrz prostokąta. Zatwierdzenie zaznaczonego obszaru wykonywane jest poprzez kliknięcie na *Accept*. Proces wskazywania ceny przebiega analogicznie, używając przycisku *Price*. Ostatecznie wszystkie zaznaczone dane zatwierdzane są kliknięciem na *Add*.

Rysunek 8.12 Przykład prezentujący moment zaznaczania posiłku
(źródło: praca własna)

Narzędzie zaznaczania nazwy posiłków oraz ich cen zaimplementowano w oparciu o klasę *MarkingManager*.

```
1  @override
2  Widget build(BuildContext context) {
3    return StreamBuilder(
4      initialData: MarkerModeEvent.navigate(),
5      stream: Provider
6        .of<MarkerModeEventStream>(context)
7        .stream,
8      builder: (context, snapshot) {
9        Color markingColor = snapshot.data.isMarkFood()
10          ? Colors.red[900]
11            : Colors.green[900];
12
13        bool isMarkingMode = !snapshot.data.isNavigate();
14
15        _stackContent.removeWhere((Widget widget) => widget is ContentMarker);
16
17        if (!isMarkingMode)
18          _contentMarker = null;
19        else {
20          _contentMarker = ContentMarker(
21            key: _contentMarkerStateKey,
22            getScreenshotCallback: widget._content.getScreenshot,
23            markingColor: markingColor,);
24          _stackContent.add(_contentMarker);
25        }
26
27        return Stack(children: _stackContent);
28      }
29    );
30  }
```

Rysunek 8.13 Metoda build klasy *MarkingManager* (źródło: praca własna)

Przy implementacji klasy *MarkingManager* wspomagano się wbudowanym widżetem o nazwie *Stack*, umożliwiającym wyświetlanie widżetów jeden nad drugim. Posiada on zawsze co najmniej jeden element, którym jest widżet wyświetlający zawartość strony internetowej prezentującej menu restauracji [10].

W momencie uruchomienia narzędzia zaznaczania posiłku lub ceny, lista definiująca elementy widżetu *Stack* modyfikowana jest poprzez dodanie na jej koniec (a więc na górę stosu) widżetu o nazwie *ContentMarker*.

```

1  @override
2  void initState() {
3    super.initState();
4    _stackContent = [widget._content];
5
6    Provider.of<AcceptMarkedEventStream>(context, listen: false).stream.listen((AcceptMarkedEvent event) {
7      assert(_contentMarker != null);
8      if(!_contentMarkerStateKey.currentState.hasMarked)
9        return;
10
11      Future<ImgLib.Image> markedImg = _contentMarker.getMarked();
12      saveMarked(markedImg, event);
13    }
14  );
15 }

```

Rysunek 8.14 Metoda `initState` klasy `MarkingManager` (źródło: praca własna)

Widżet wyświetlający menu ustawiany jest jako pierwszy element stosu, poprzez dodanie go do listy `_stackContent`, która następnie przekazywana jest do widżetu `Stack`. Powoduje to, że menu osadzone jest najgłębiej.

W momencie, gdy tworzy się stan dla widżetu `MarkingManager`, robiony jest zrzut ekranu przedstawiający stronę internetową, który później widnieje w miejscu oryginalnego widoku. Pozwoliło to na uzyskanie efektu „zamrożenia” tego, co wyświetla przeglądarka. Zastosowanie opisanego rozwiązania podyktowane jest istnieniem stron internetowych dynamicznie zmieniających swój wygląd, dla których zaznaczanie posiłków byłoby utrudnione, gdyż zawartość strony przesuwałaby się.

`ContentMarker` to widżet, który otrzymuje wcześniej zrobiony zrzut ekranu i na nim wyświetla prostokąt symbolizujący zaznaczony obszar. Posiada on `GestureDetector`, który wykrywa dotknięcia wyświetlacza, dzięki czemu możliwe jest aktualizowanie wielkości zaznaczonego ekranu.

W momencie, gdy użytkownik naciśnie przycisk `Accept` potwierdzający zakończenie zaznaczania, wywoływana jest metoda `getMarked` widżetu `ContentMarker`, która pobiera informacje o zaznaczonym obszarze oraz wykonany wcześniej zrzut ekranu przedstawiający menu. Następnie wycina zaznaczony obszar w celu późniejszego przetworzenia. Całe zadanie jest dosyć złożone i powodowało chwilowe braki responsywności interfejsu w trakcie jego wykonywania, więc realizowane jest na osobnym `Isolate`, będącym Flutterowym odpowiednikiem wszechobecnie znanego wszystkim programistom wątku. Służy do tego metoda `compute`, która przyjmuje funkcję do wykonania oraz dokładnie jeden argument, który jest przekazywany do tej funkcji [10]. Ze względu na ograniczenie liczby argumentów dostarczane one są jako mapa, a następnie przesyłane do funkcji pomocniczej `createImageOutOfMarkedRectAndBackground`, która będzie wykonana na osobnym `Isolate`. Funkcja ta przyjmuje tylko jeden argument.

```

1 Future<ImgLib.Image> getMarked() async {
2
3   var args = {
4     'background': _screenshotAsBytes,
5     'markedRect': _markedRect.rect,
6     'pixelRatio': WidgetsBinding.instance.window.devicePixelRatio
7   };
8
9   ImgLib.Image markedAsImg = await compute(createImageOutOfMarkedRectAndBackground, args);
10  return markedAsImg;
11 }
12 }

```

Rysunek 8.15 Metoda `getMarked` klasy `ContentMarker` (źródło: praca własna)

```

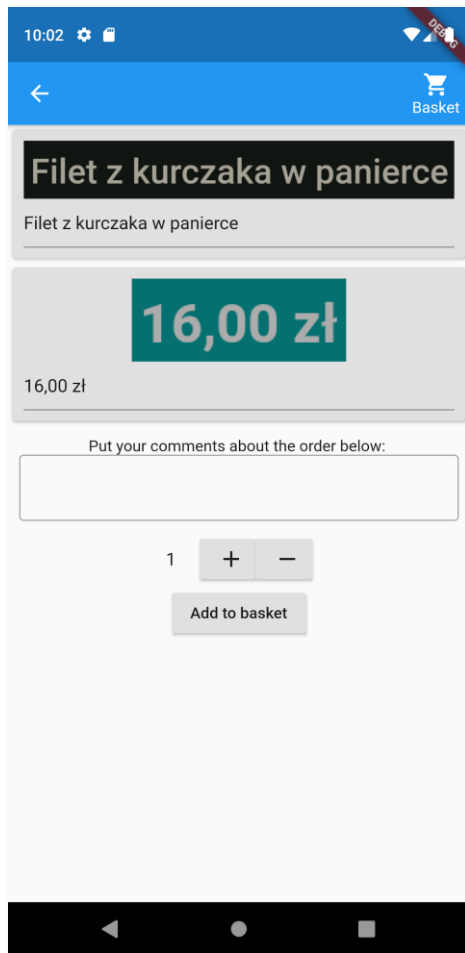
1 Future<ImgLib.Image> createImageOutOfMarkedRectAndBackground(Map args) async {
2   assert(args.containsKey('background'));
3   assert(args.containsKey('markedRect'));
4   assert(args.containsKey('pixelRatio'));
5   Rect markedRect = args['markedRect'];
6   Uint8List backgroundImgAsBytes = args['background'];
7   double pixelRatio = args['pixelRatio'];
8
9   ImgLib.Image img = ImgLib.decodeImage(backgroundImgAsBytes);
10  ImgLib.Image imgCropped = cropImage(img, markedRect, pixelRatio);
11  return imgCropped;
12 }

```

Rysunek 8.16 Metoda pomocnicza używana w metodzie `getMarked()` (źródło: praca własna)

Po otrzymaniu wyciętych części zrzutów ekranu przedstawiających tylko zaznaczone obszary, klient mobilny przesyła je do serwera, gdzie przy pomocy biblioteki OCR o nazwie *PyTesseract* są przetwarzane, a następnie zwracane zostają rozpoznane teksty na każdym z nich.

c. Korekta OCR

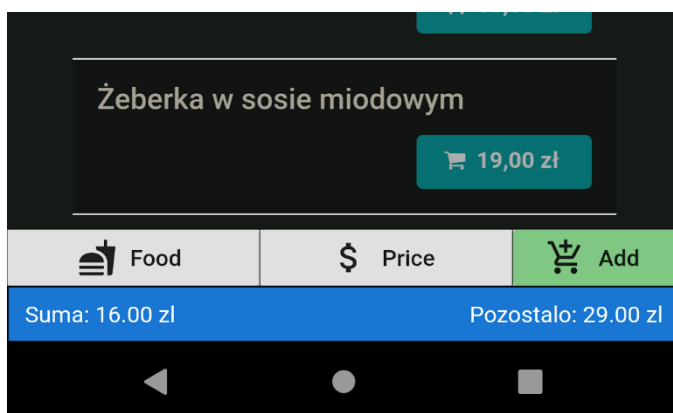

Rysunek 8.17 Widok dodawania posiłku
(źródło: praca własna)

Po zaznaczeniu nazwy posiłku oraz jego ceny i kliknięciu na przycisk *Add* znajdującym się na dolnym pasku, następuje przeniesienie do okna dodawania posiłku.

Z poziomu tego widoku możliwe jest dodanie komentarza oraz zmiana ilości sztuk. Można zauważyć tutaj wcześniej zaznaczone obszary, a pod nimi tekst w nich zawarty. Przy użyciu niestandardowych czcionek, OCR czasami nieprawidłowo rozpoznaje tekst. Z tego powodu użytkownik ma możliwość ręcznej edycji pól tekstowych i poprawienia tekstu, gdy został on źle odczytany.

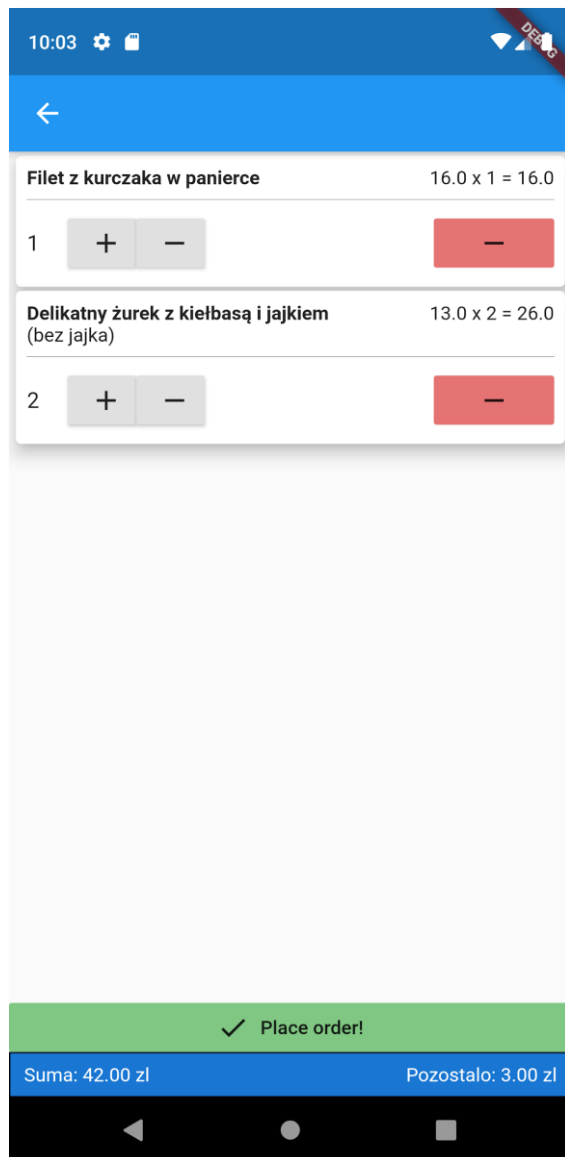
Po wprowadzeniu wszystkich potrzebnych modyfikacji i kliknięciu na *Add to basket*, nowa pozycja dołączana jest do koszyka i następuje przekierowanie do strony z menu, gdzie istnieje możliwość dodania kolejnych posiłków.

Rysunek 8.18 Dolna belka przedstawiająca informacje o stanie
aktualnego zamówienia (źródło: praca własna)

Na stronie tej widać, że dolna belka zaktualizowała dane o stanie koszyka.

d. Koszyk

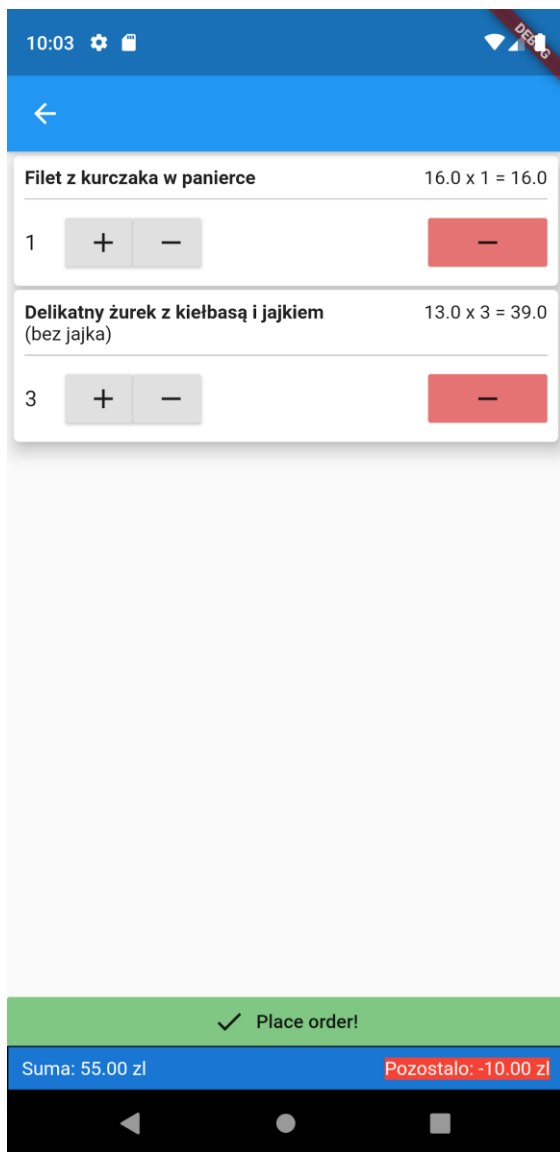

Rysunek 8.19 Koszyk z zamówieniami (źródło: praca własna)

Po dodaniu kolejnego posiłku do koszyka, prezentuje się on tak jak na załączonym zrzucie ekranu.

Z poziomu tego widoku możliwa jest aktualizacja ilości danego posiłku lub całkowite jego usunięcie.

Dodane komentarze są wyświetlane w nawiasach. Widoczne jest to przy drugim posiłku.

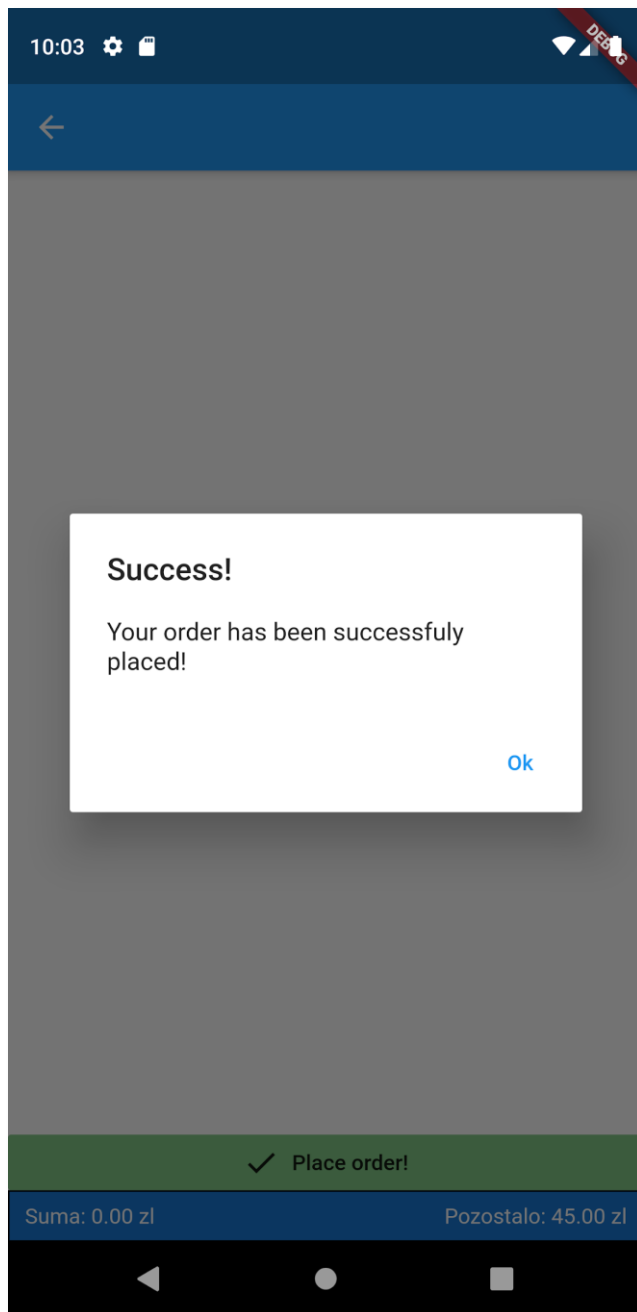

Rysunek 8.20 Widok koszyka z zamówieniami przy przekroczonym limicie cenowym (źródło: praca własna)

Zmiany wprowadzone z poziomu koszyka dynamicznie aktualizują wszystkie kalkulacje. Dla przykładu zwiększono liczbę sztuk drugiego posiłku z dwóch na trzy. Zauważalne jest, że cena sumaryczna dla danej pozycji (znajdująca się po prawej stronie) została przeliczona, jak i również całkowity koszt widoczny na dolnej belce.

Ponadto ze względu na przekroczony limit, program zmienił kolor tła tekstu wyświetlającego pozostałe środki.

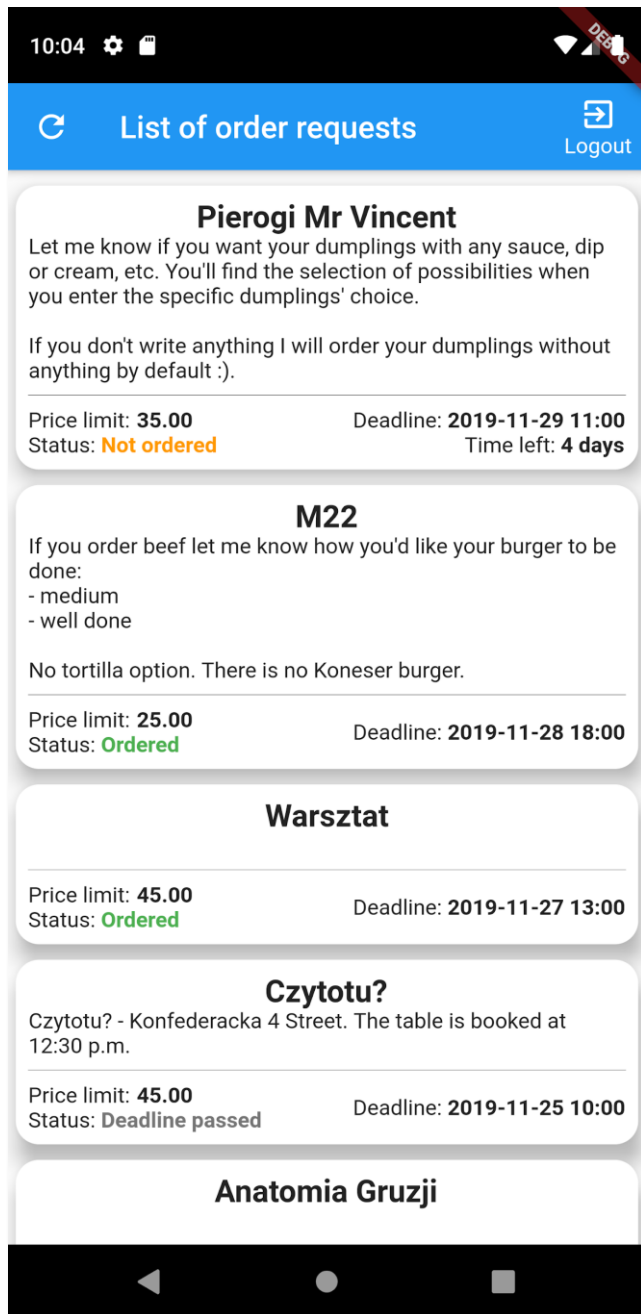
e. Składanie zamówienia

Rysunek 8.21 Komunikat potwierdzający powodzenie złożenia zamówienia (źródło: praca własna)

Jak wspomniano w rozdziale opisującym koncepcję rozwiązania, przekroczenie limitu ceny nie powoduje braku możliwości złożenia zamówienia. Możliwa jest finalizacja poprzez kliknięcie na przycisk *Place order!*. Powoduje to wysłanie listy wybranych posiłków do serwera, które zostaną odpowiednio przetworzone, a na ekranie pojawi się komunikat potwierdzający przyjęcie zamówienia.

Po kliknięciu na przycisk *Ok*, zostajemy przekierowani do strony głównej.

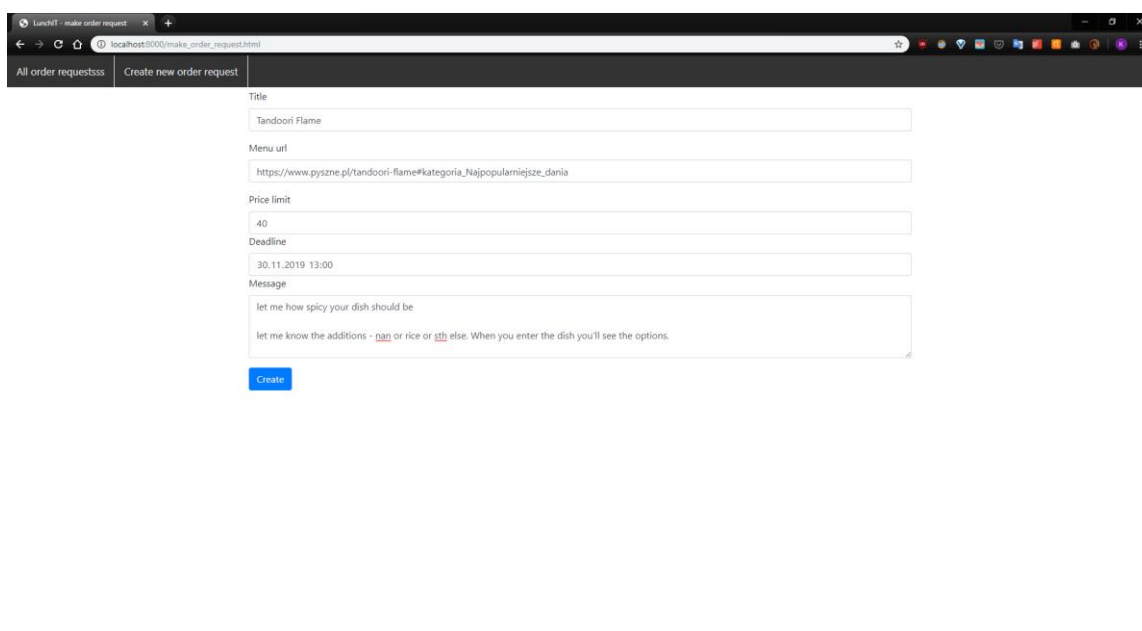
Dołączony zrzut ekranu przedstawia zmianę statusu przy złożonym zamówieniu (trzecia karta od góry – „Warsztat”), który został zaktualizowany na wartość „Ordered”.

Rysunek 8.22 Zrzut ekranu prezentujący zmianę statusu zamówienia o nazwie „Warsztat” (źródło: praca własna)

8.2. Aplikacja webowa

8.2.1. Tworzenie nowego zlecenia

Po przejściu do zakładki *Create new order request*, użytkownik ma możliwość stworzenia nowego zlecenia zamówień. Pola *Price limit* oraz *Deadline* umożliwiają wprowadzenie tylko konkretnych typów wartości. Po uzupełnieniu wszystkich informacji oraz kliknięciu na przycisk *Create*, wysłane jest do serwera zapytanie, którego przetworzenie powoduje dodanie odpowiedniego wpisu w bazie danych. Użytkownik zostaje wtedy przeniesiony do strony wyświetlającej wszystkie zlecenia, gdzie może zobaczyć również to nowo utworzone.

The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying 'localhost:3000/make_order_request.html'. The page has a dark header with two tabs: 'All order requestss' and 'Create new order request'. The main content area contains a form with the following fields:

- Title:** A text input field containing 'Tandoori Flame'.
- Menu url:** A text input field containing 'https://www.pyszne.pl/tandoori-flame#kategoria_Najpopularniejsze_dania'.
- Price limit:** A text input field containing '40'.
- Deadline:** A text input field containing '30.11.2019 13:00'.
- Message:** A text area containing the text 'let me how spicy your dish should be' and a placeholder 'let me know the additions - nan or rice or ggh else. When you enter the dish you'll see the options.'

Below the form is a blue button labeled 'Create'.

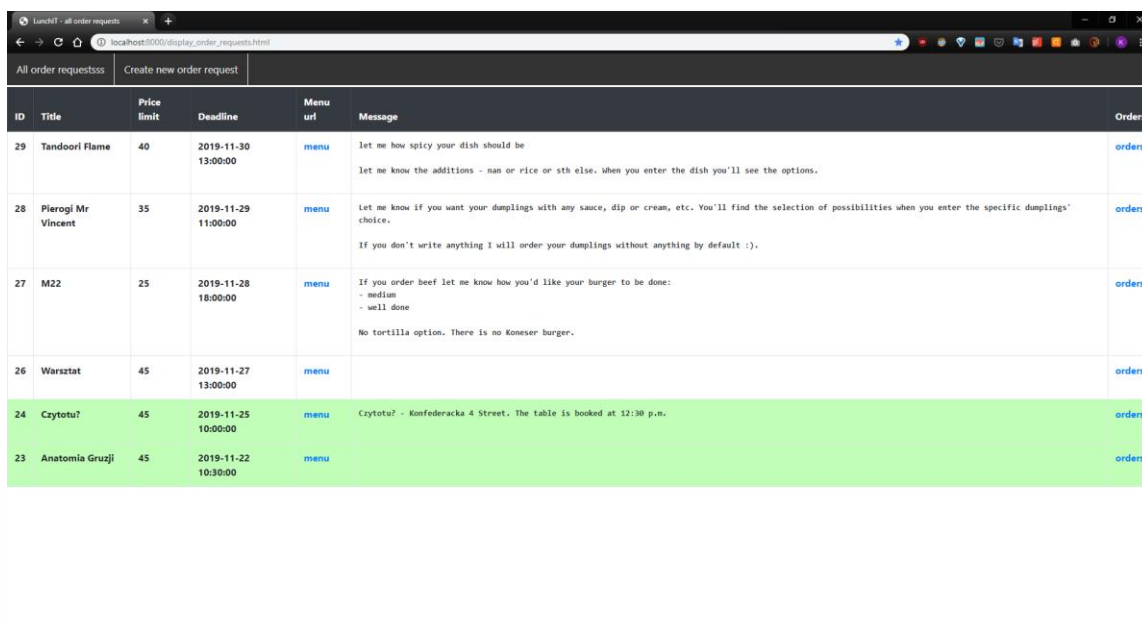
Rysunek 8.23 Widok podstrony z tworzeniem nowych zleceń (źródło: praca własna)

8.2.2. Wyświetlanie listy zleceń

Po przejściu do zakładki *All order requests* wyświetlone zostają wszystkie zlecenia złożenia zamówień. Dla wygody zostały posortowane malejąco względem kolumny *Deadline*, a więc zlecenia złożenia zamówień, dla których czas dostępny na wybór posiłku jest najdłuższy, zostaną wyświetlone na samej górze listy.

Wiersze listy przedstawiające zlecenia, dla których ostateczny czas na złożenie zamówienia minął, mają kolor zielony, w celu łatwiejszego odnalezienia pozycji, które należy zrealizować w restauracji.

Odnośnik *orders* znajdujący się w ostatniej kolumnie umożliwia przejście do strony wyświetlającej zamówienie grupowe dla danego zlecenia.

ID	Title	Price limit	Deadline	Menu url	Message	Orders
29	Tandoori Flame	40	2019-11-30 13:00:00	menu	let me how spicy your dish should be let me know the additions - nan or rice or sth else. when you enter the dish you'll see the options.	orders
28	Pierogi Mr Vincent	35	2019-11-29 11:00:00	menu	let me know if you want your dumplings with any sauce, dip or cream, etc. You'll find the selection of possibilities when you enter the specific dumplings' choice. If you don't write anything I will order your dumplings without anything by default :).	orders
27	M22	25	2019-11-28 18:00:00	menu	If you order beef let me know how you'd like your burger to be done: - medium - well done No tortilla option. There is no Koneser burger.	orders
26	Warsztat	45	2019-11-27 13:00:00	menu		orders
24	Cryptotz?	45	2019-11-25 10:00:00	menu	Cryptotz? - Konfederacka 4 Street. The table is booked at 12:30 p.m.	orders
23	Anatomia Gruzji	45	2019-11-22 10:30:00	menu		orders

Rysunek 8.24 Widok podstrony wyświetlającej wszystkie zlecenia (źródło: praca własna)

Strona wyświetlająca listę zleceń została zaimplementowana przy pomocy tabeli, której wygląd zdefiniowano używając zewnętrznej biblioteki CSS o nazwie *Bootstrap*.

Na początku kodu HTML zadeklarowany jest kontener o id="navbar", który później zostanie wypełniony paskiem nawigacji załadowanym z osobnego pliku. Takie rozwiązanie zostało zastosowane, aby uniknąć powtórzeń deklaracji paska nawigacji w każdej z podstron. Dodatkowo pozwala to na łatwiejsze dołączanie do niego nowych podstron (brak konieczności edycji kilku plików z definicją).

Następnie tworzona jest główna struktura tabeli. Deklarowane tam są nazwy nagłówków oraz nazwy, które nadają tabeli odpowiedni wygląd [2].

```
1  <body>
2    <div id="navbar"></div>
3
4    <table class="table table-bordered table-hover" >
5      <thead class="thead-dark">
6        <tr class="">
7          <th>ID</th>
8          <th>Title</th>
9          <th>Price limit</th>
10         <th>Deadline</th>
11         <th>Menu url</th>
12         <th>Message</th>
13         <th>Orders</th>
14       </tr>
15     </thead>
16     <tbody id="all_orders_table">
17     </tbody>
18   </table>
```

Rysunek 8.25 Deklaracja tabeli wyświetlającej zlecenia zamówień (źródło: praca własna)

W momencie, gdy cała strona zostanie załadowana, na początku części skryptowej strony wczytuje się pasek nawigacji z pliku *navbar.html*. Później wykonywane jest zapytanie do serwera, które zwraca dane o wszystkich zleceniach zamówień. Ostatecznie dane te są w odpowiedni sposób formatowane i umieszczane we wcześniej zadeklarowanej tabeli. Cała operacja jest wspomagana biblioteką *jQuery* ułatwiającą to zadanie [3].

```

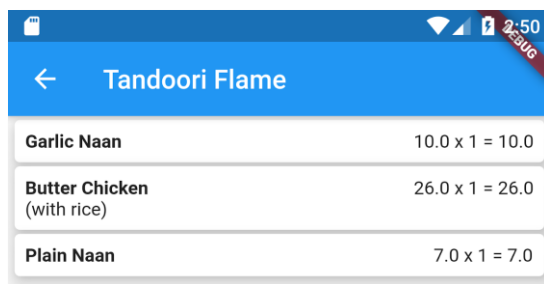
1  <script>
2      $(document).ready(function(){
3
4          $("#navbar").load("/navbar.html");
5
6          $.get("http://127.0.0.1:5002/api/order_request", (data, status) => {
7              var jsonData = $.parseJSON(data);
8              var all_order_requests = jsonData["order_requests"];
9              var table = $("#all_orders_table");
10             for(r = 0; r < all_order_requests.length; ++r) {
11                 row = $("<tr></tr>");
12                 order_request_id = all_order_requests[r]["id"]
13                 row.append($("<th></th>").text(order_request_id));
14                 row.append($("<th></th>").text(all_order_requests[r]["name"]));
15                 row.append($("<th></th>").text(all_order_requests[r]["price_limit"]));
16                 row.append($("<th></th>").text(all_order_requests[r]["deadline"]));
17
18                 menuUrl = $("<a></a>").text("menu").attr("href", all_order_requests[r]["menu_url"]);
19                 row.append($("<th></th>").append(menuUrl));
20
21                 row.append($("<th></th>").append($("<pre></pre>").text(all_order_requests[r]["message"])));
22
23                 orders = $("<a></a>")
24                     .text("orders")
25                     .attr("href", `/order_request.html?id=${order_request_id}`);
26
27                 row.append($("<th></th>").append(orders));
28
29                 var deadline = new Date(all_order_requests[r]["deadline"]);
30                 if(deadline < Date.now()) {
31                     row.addClass("ready_to_order");
32                 }
33                 table.append(row);
34             }
35         });
36     });
37 </script>

```

Rysunek 8.26 Część skryptowa strony `display_order_requests.html`, która pobiera dane z serwera i ładuje je do tabeli (źródło: praca własna)

8.2.3. Wyświetlanie zamówienia grupowego

Dla zaprezentowania wyświetlenia zamówienia grupowego najpierw złożono trzy zamówienia jednostkowe (każde z innego konta). Prezentują się one następująco:

Tandoori Flame	
Garlic Naan	10.0 x 1 = 10.0
Butter Chicken (with rice)	26.0 x 1 = 26.0
Plain Naan	7.0 x 1 = 7.0

Rysunek 8.27 Zamówienie jednostkowe – użytkownik nr 1 (źródło: praca własna)

← Tandoori Flame	
Garlic Naan	10.0 x 1 = 10.0
Butter Chicken (with naan)	26.0 x 1 = 26.0
Seekh Kebab	20.0 x 1 = 20.0

Rysunek 8.28 Zamówienie jednostkowe – użytkownik nr 2 (źródło: praca własna)

← Tandoori Flame	
Garlic Naan	10.0 x 1 = 10.0
Butter Chicken (with rice)	26.0 x 1 = 26.0
Chicken Tikka	18.0 x 1 = 18.0

Rysunek 8.29 Zamówienie jednostkowe – użytkownik nr 3 (źródło: praca własna)

Zamówienia o takiej samej nazwie i zawierające ten sam komentarz są grupowane w jedną pozycję, a ich ilość jest odpowiednio zwiększana. Ze względu na to, że każdy z użytkowników złożył zamówienie na posiłek o nazwie Garlic Naan i nie dodał żadnego komentarza, na liście grupowej widnieje on tylko raz, a jego wartość w kolumnie reprezentującej ilość sztuk wynosi 3. Zgrupowane również zostało zamówienie danie Butter Chicken, gdzie dodany komentarz to „with rice”.

Food name	Comment	Quantity
Butter Chicken		with naan x 1 with rice x 2
Chicken Tikka		- x 1
Garlic Naan		- x 3
Plain Naan		- x 1
Seekh Kebab		- x 1

Rysunek 8.30 Zamówienie grupowe wygenerowane z wcześniej przedstawionych zamówień jednostkowych (źródło: praca własna)

Implementacja strony prezentującej zamówienia grupowe została wykonana w bardzo podobny sposób, jak omówiona w poprzednim rozdziale strona wyświetlająca listę wszystkich zleceń zamówień.

8.3. Serwer – dokumentacja zasobów

Wszystkie zasoby zwracające odpowiedź w formie obiektu JSON mogą zawierać klucz *error* powiązany z wartością o typie *string*. Klucz dostępny jest wówczas, gdy wystąpił błąd. Wartość ta zawiera informację opisującą napotkany problem.

Dostęp do zasobów wymagających autoryzacji można uzyskać poprzez dodanie nagłówka o nazwie *AUTHORIZATION*, którego wartość przyjmuje postać *L:H*, gdzie *L* to login, a *H* to wartość zwrócona z funkcji haszującej *PBKDF2*, do której przekazano hasło użytkownika.

8.3.1. Autentykacja

opis: służy do sprawdzenia poprawności danych logowania

zasób: /api/authenticate

metoda: POST

wymaga autoryzacji: nie

parametry: –

typ body zapytania: JSON

klucze zapytania:

- [*string*] – user_id – id użytkownika
- [*string*] – hashed_password – hasło zahasowane funkcją haszującą *PBKDF2*

przykładowe body:

```
{  
  "user_id": "username@gmail.com",  
  "hashed_password":  
  "$pcks$64,10000,64$530f8afbc74536b9a963b4f1c4cb738bcea7403d4d606b6e074ec5d3baf3  
9d18$5291aa80d1722d0b3c0ab8e3737bba68d1714267dc785191ffcf91e594a162526d4554d4  
720c1900cfc1366b550b3159addccf2f132b9ce2536d1735b4432835"  
}
```

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [*bool*] authenticated – informuje o tym, czy podane dane logowania użytkownika są poprawne

przykład odpowiedzi:

```
{  
  "authenticated": false  
}
```


8.3.2. Tworzenie nowego użytkownika

opis: umożliwia stworzenie nowego użytkownika

zasób: /api/create_account

metoda: POST

wymaga autoryzacji: nie

parametry: –

typ body zapytania: JSON

klucze zapytania:

- [string] – user_id – identyfikator użytkownika będący adresem e-mail,
- [string] – hashed_password – hasło zahaszkowane funkcją haszującą PBKDF2

przykładowe body:

```
{  
  "user_id": "username@gmail.com",  
  "hashed_password":  
  "$pcks$64,10000,64$530f8afbc74536b9a963b4f1c4cb738bcea7403d4d606b6e074ec5d3baf3  
  9d18$5291aa80d1722d0b3c0ab8e3737bba68d1714267dc785191ffcf91e594a162526d4554d4  
  720c1900cfc1366b550b3159addccf2f132b9ce2536d1735b4432835"  
}
```

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [string] status – przyjmuje wartości “created” oraz “not created”

przykład odpowiedzi:

```
{  
  "status": "created"  
}
```

8.3.3. Grupowe zamówienie

opis: służy do pobrania grupowego zamówienia, stworzonego poprzez scalenie wszystkich zamówień jednostkowych należących do danego zlecenia

zasób: /api/group_order

metoda: GET

wymaga autoryzacji: nie

parametry: –

typ body zapytania: –

klucze zapytania: –

przykładowe body: –

typ odpowiedzi: JSON

opis odpowiedzi: zwraca obiekt JSON posiadający klucze, które są nazwami posiłków. Z kolei ich wartości to obiekty JSON o kluczach będących komentarzami do zamówionych pozycji. Wartości przypisane do tych kluczy to liczby całkowite reprezentujące ilość osób, które złożyły zamówienie o danej nazwie i z danym komentarzem. W przypadku braku komentarza wartość klucza jest równa “–”.

przykład odpowiedzi:

```
{
  "Butter Chicken": {
    "with naan": 1,
    "with rice": 2
  },
  "Chicken Tikka": {
    "–": 1
  },
  "Garlic Naan": {
    "–": 3
  },
  "Plain Naan": {
    "–": 1
  },
}
```

8.3.4. Sprawdzanie czy użytkownik złożył zamówienie

opis: służy do sprawdzenia, czy użytkownik wykonujący zapytanie złożył zamówienie dla zlecenia identyfikowanego przez parametry zapytania

zasób: /api/has_ordered

metoda: GET

wymaga autoryzacji: tak

parametry:

- [int] order_request_id – identyfikator zlecenia złożenia zamówienia

typ body zapytania: –

klucze zapytania: –

przykładowe body: –

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [bool] has_ordered – informacja czy użytkownik złożył zamówienie

przykład odpowiedzi:

```
{  
  "has_ordered": false  
}
```

8.3.5. Odczytywanie tekstu z obrazka

opis: służy do odczytania tekstu znajdującego się na obrazku

zasób: /api/image_to_text

metoda: POST

wymaga autoryzacji: nie

parametry: –

typ body zapytania: form-data

klucze zapytania:

- [pik png, jpg lub jpeg] file – obraz zawierający tekst do odczytania

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [string] text – łańcuch znaków odczytany z obrazka

przykład odpowiedzi:

```
{  
  "text": "sample recognized text"  
}
```

8.3.6. Składanie zamówienia jednostkowego

opis: umożliwia złożenie zamówienia jednostkowego

zasób: /api/order

metoda: POST

wymaga autoryzacji: tak

parametry: –

typ body zapytania: JSON

klucze zapytania:

- [int] orderRequestId – id zlecenia, dla którego składane jest zamówienie jednostkowe
- [JSON basket] – basketData – lista obiektów [JSON meals]
 - [JSON meals] – obiekt reprezentujący posiłek posiada następujące klucze:
 - [string] foodName – nazwa posiłku,
 - [float] price – cena,
 - [int] quantity – ilość sztuk,
 - [string] comment – komentarz (pole opcjonalne)

przykładowe body:

```
{
  "orderRequestId": "31",
  "basketData":
  [
    {
      "foodName": "test",
      "price": "20",
      "quantity": "1",
      "comment": ""
    }
  ]
}
```

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [bool] status – informacja czy udało się złożyć zamówienie. Przyjmuje wartości:
 - "Failure, order already placed!" – gdy zamówienie zostało już wcześniej złożone,
 - "Success, order has been placed." – gdy składanie zamówienia przebiegło pomyślnie.

przykład odpowiedzi:

```
{
  "status": "Failure, order already placed!"
}
```

8.3.7. Sprawdzanie zamówienia jednostkowego

opis: umożliwia pobranie posiłków znajdujących się w zamówieniu jednostkowym

zasób: /api/order

metoda: GET

wymaga autoryzacji: tak

parametry:

- [int] placed_order_id – identyfikator zamówienia jednostkowego

typ body zapytania: –

klucze zapytania: –

przykładowe body: –

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [JSON object] order – lista posiłków w postaci obiektu [JSON meals],
 - [JSON meals] – obiekt reprezentujący posiłek, posiada następujące klucze:
 - [string] foodName – nazwa posiłku,
 - [float] price – cena,
 - [int] quantity – liczba sztuk,
 - [string/null] comment – komentarz lub null (gdy brak komentarza)

przykład odpowiedzi:

```
{
  "order":
  [
    {
      "comment": null,
      "food_name": "Garlic Naan",
      "price": 10,
      "quantity": 1
    },
    {
      "comment": "with naan",
      "food_name": "Butter Chicken",
      "price": 26,
      "quantity": 1
    }
  ]
}
```

8.3.8. Utworzenie nowego zlecenia

opis: służy do tworzenia nowego zlecenia złożenia zamówień jednostkowych

zasób: /api/order_request

metoda: POST

wymaga autoryzacji: nie

parametry: –

typ body zapytania: JSON

klucze zapytania:

- [float] price_limit – limit pieniężny dla zamówień jednostkowych
- [string] title – tytuł zlecenia
- [date] deadline – ostateczny termin złożenia zamówienia jednostkowego, gdzie format to: YYYY-MM-DDTHH:MM,
 - YYYY – rok,
 - MM – miesiąc,
 - DD – dzień,
 - T – separator (należy wstawić dokładnie tę literę),
 - HH – godzina,
 - MM – miesiąc.

przykładowe body:

```
{  
  "price_limit": "25",  
  "title": "Restaurant name",  
  "deadline": "2020-03-22T22:50",  
  "message": "test message",  
  "menu_url": "http://restaurant.com/menu"  
}
```

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [int] order_request_id – identyfikator utworzonego zlecenia

przykład odpowiedzi:

```
{  
  "order_request_id": 44  
}
```

8.3.9. Wszystkie zlecenia

opis: umożliwia pobranie wszystkich zleceń wraz z ich parametrami

zasób: /api/order_request

metoda: GET

wymaga autoryzacji: nie

parametry: –

typ body zapytania: –

klucze zapytania: –

przykładowe body: –

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [list] order_requests – lista obiektów [JSON request]
 - [JSON request] – obiekt JSON posiadający następujące klucze:
 - [float] price_limit – limit pieniężny dla zamówień jednostkowych,
 - [string] title – tytuł zlecenia,
 - [date] deadline – ostateczny termin złożenia zamówienia, gdzie format to: YYYY-MM-DDTHH:MM,
 - YYYY – rok,
 - MM – miesiąc,
 - DD – dzień,
 - T – separator (dokładnie ten znak),
 - HH – godzina,
 - MM – miesiąc,

przykład odpowiedzi:

```
{
  "order_requests":
  [
    {
      "deadline": "2019-11-30 13:00:00",
      "id": 29,
      "menu_url": "https://www.pyszne.pl/tandoori-flame",
      "message": "let me how spicy your dish should be.",
      "name": "Tandoori Flame",
      "price_limit": 40
    },
    {
      "deadline": "2019-11-22 10:30:00",
      "id": 23,
      "menu_url": "https://www.pyszne.pl/anatomia-gruzji",
      "message": "",
      "name": "Anatomia Gruzji",
      "price_limit": 45
    }
  ]
}
```


8.3.10. Wszystkie zlecenia złożenia zamówień jednostkowych wraz z identyfikatorem złożonego zamówienia

opis: umożliwia pobranie wszystkich zleceń wraz z ich parametrami oraz z identyfikatorem zamówienia złożonego przez użytkownika wykonującego zapytanie.

zasób: /api/user_order_requests

metoda: GET

wymaga autoryzacji: tak

parametry: –

typ body zapytania: –

klucze zapytania: –

przykładowe body: –

typ odpowiedzi: JSON

klucze odpowiedzi:

- [list] order_requests – lista obiektów [JSON request]
 - [JSON request] – obiekt JSON posiadający następujące klucze:
 - [float] price_limit – limit pieniężny dla zamówień jednostkowych,
 - [string] title – tytuł zlecenia,
 - [date] deadline – ostateczny termin złożenia zamówienia, gdzie format to: YYYY-MM-DDTHH:MM,
 - YYYY – rok,
 - MM – miesiąc,
 - DD – dzień,
 - T – separator (dokładnie ten znak),
 - HH – godzina,
 - MM – miesiąc,
 - [int/null] placed_order_id – identyfikator złożonego przez użytkownika zamówienia jednostkowego powiązanego z danym zleceniem. Jeżeli użytkownik nie złożył jeszcze zamówienia, pole to przyjmuje wartość *null*.

przykład odpowiedzi:

```
{
  "order_requests": [
    {
      "deadline": "2019-11-30 13:00:00",
      "id": 29,
      "menu_url": "https://www.pyszne.pl/tandoori",
      "message": "let me how spicy your dish should be.",
      "name": "Tandoori Flame",
      "price_limit": 40,
      "placed_order_id": null
    },
    {
      "deadline": "2019-11-22 10:30:00",
      "id": 23,
      "menu_url": "https://www.pyszne.pl/anatomia-gruzji",
      "message": "",
      "name": "Anatomia Gruzji",
      "price_limit": 45,
      "placed_order_id": 55
    }
  ]
}
```

8.4. Kody zapytań oraz obsługa wyjątków

Każdy z zasobów zwraca odpowiednie kody odpowiedzi HTTP, pozwalające na sprawdzenie informacji o realizacji zapytania [6]. Przykładowo dla zapytania wysłanego w celu złożenia zamówienia otrzymamy kod odpowiedzi 400 w przypadku, gdy ciało zapytania będzie niepoprawne, 200 dla poprawnie przetworzonego zapytania lub 500 w momencie wystąpienia nieprzechwyconego wyjątku (obsługiwane przez dekorator `@exception_handler`).

```
1 @routes.route('/api/create_account', methods=['POST'])
2 @exception_handler
3 def create_account():
4     with Backend() as backend:
5         req_body = request.json
6
7         if "user_id" not in req_body:
8             return jsonify(error="user_id not available in request"), status_code.HTTP_400_BAD_REQUEST
9
10        if "hashed_password" not in req_body:
11            return jsonify(error="hashed_password not available in request"), status_code.HTTP_400_BAD_REQUEST
12
13        user_id = req_body["user_id"]
14        hashed_password = req_body["hashed_password"]
15
16        has_created = backend.create_user(user_id, hashed_password)
17
18        status = "created" if has_created else "not created"
19        return jsonify(status=status), status_code.HTTP_200_OK
```

Rysunek 8.31 Implementacja zasobu służącego do stworzenia nowego użytkownika prezentująca zwracane kody odpowiedzi HTTP (źródło: praca własna)

```
1 DEBUG_MODE = True
2
3 def exception_handler(func):
4     @functools.wraps(func)
5     def wrapper(*args, **kwargs):
6         try:
7             return func(*args, **kwargs)
8         except Exception as e:
9             if not DEBUG_MODE:
10                 return jsonify(error=str(e)), status.HTTP_500_INTERNAL_SERVER_ERROR
11             else:
12                 raise
13
14     return wrapper
```

Rysunek 8.32 Implementacja dekoratora `exception_handler` zwracającego kod błędu 500 (źródło: praca własna)

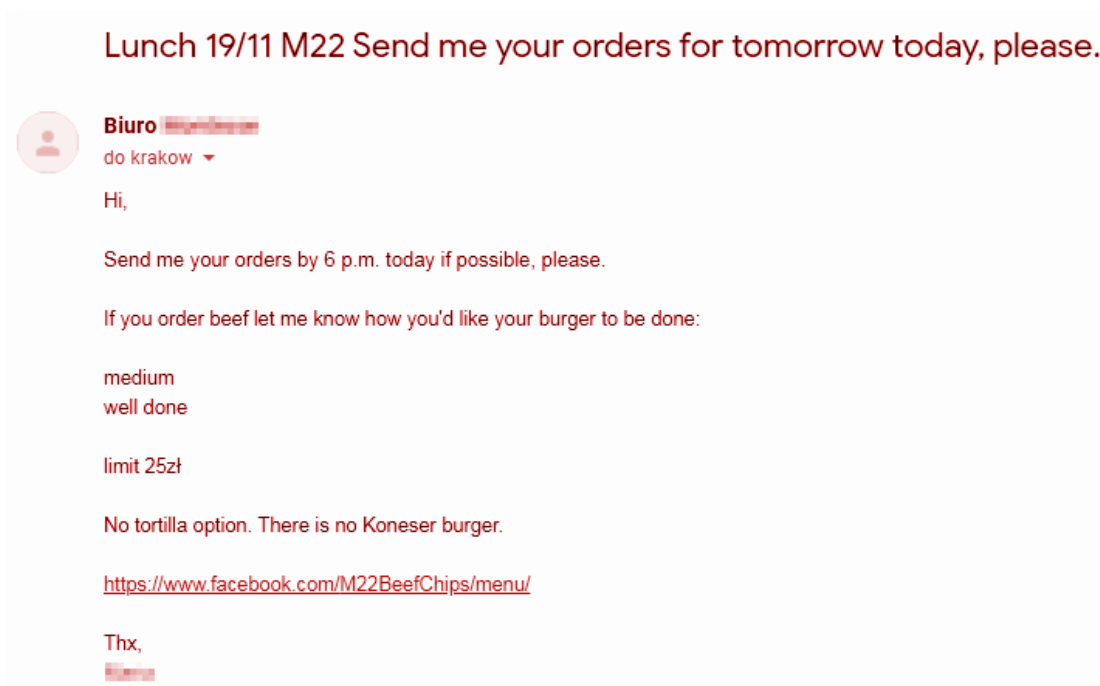
Dekorator `exception_handler` przechwytuje nieobsłużone wyjątki rzucone w obrębie dekorowanego zasobu [8]. Zwraca odpowiedź w postaci obiektu JSON posiadającego klucz `error`. Wartość, która znajduje się pod tym kluczem zawiera informację opisującą błąd serwera. Kod odpowiedzi HTTP równy jest wtedy wartości 500.

9. Baza danych

9.1. Analiza przechowywanych danych

Aby utworzyć bazę danych konieczne było przeanalizowanie wszystkich informacji, które będzie musiała przechowywać aplikacja.

Zaczęto od przeglądu treści jednego z maili otrzymanych od osoby odpowiedzialnej za zamawianie posiłków.

Rysunek 9.1 Przykładowy e-mail o konieczności złożenia zamówienia (źródło: praca własna)

Z wiadomości tej wynioskowano, że informacje na temat zlecenia zamówienia, które będą przechowywane są następujące:

- nazwa (aktualnie tytuł maila),
- limit cenowy,
- dodatkowe informacje (np. o konieczności wyboru stopnia wysmażenia mięsa),
- link do menu,
- ostateczny termin złożenia zamówienia.

Następnie przeanalizowano kilka złożonych zamówień i wyciągnięto poniższe wnioski:

- każde z nich zawiera jedno lub więcej posiłków,
- czasami pojawiają się dodatkowe komentarze np. z prośbą o zmianę składników,
- niekiedy posiłki zamawiane są w ilości kilku sztuk.

Użytkownik zawsze musi wskazać cenę posiłku. Ze względu na to zdecydowano, że również ta informacja będzie przechowywana w bazie danych. Pozwoli to w przyszłości na utworzenie nowych funkcjonalności – np. możliwe będzie utworzenie funkcji podpowiadającej zestawu obiadowe na podstawie poprzednio złożonych zamówień – aby nie przekroczyć limitu cenowego konieczna będzie znajomość cen posiłków.

Ostatecznie postanowiono przechowywać w bazie danych poniższe informacje o zamówionych posiłkach:

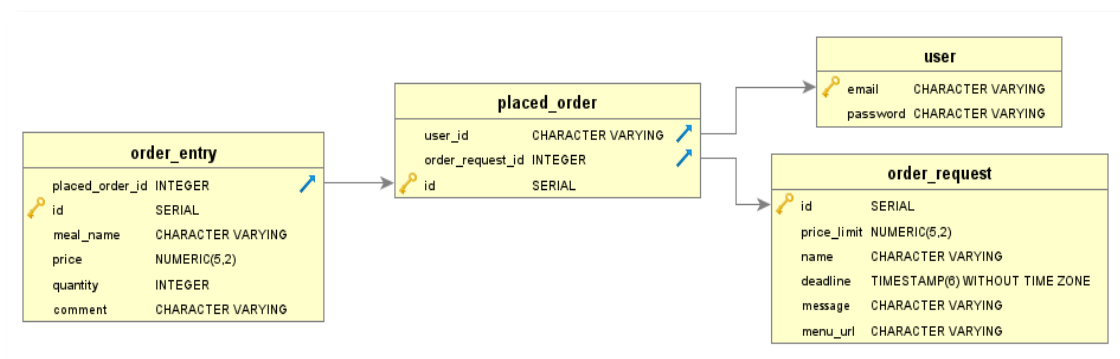
- nazwa,
- cena,
- ilość,
- dodatkowy komentarz.

Przez to, że dostęp do aplikacji możliwy jest tylko dla osób zalogowanych, powstała konieczność przechowywania danych logowania, które są następujące:

- login,
- hasło (w formie zahaszowanej ze względów bezpieczeństwa)

9.2. Schemat tabel

Po zebraniu wszystkich wyników analiz omówionych w poprzednim rozdziale i utworzeniu na ich podstawie tabel przechowywanych w bazie danych, utworzono schemat, który prezentuje się następująco [11]:

Rysunek 9.2 Schemat bazy danych aplikacji (źródło: praca własna)

Zawarto w nim cztery tabele:

- *order_entry* – znajdują się w niej posiłki należące do złożonego zamówienia,
- *placed_order* – wiersze reprezentują złożone zamówienia,
- *order_request* – posiada zlecenia złożenia zamówień jednostkowych,
- *user* – gromadzi informacje o danych logowania użytkowników aplikacji.

10. Bezpieczeństwo

10.1. SQL injection

SQL injection to rodzaj ataku na aplikację wykonującą zapytania do bazy danych, w której istnieje możliwość „wstrzyknięcia” złośliwego kodu. Spowodowane jest to nieodpowiednim sprawdzaniem danych dostarczanych przez użytkownika, które później są przekazywane bezpośrednio jako argumenty zapytania do bazy danych. Dzięki temu możliwe jest wykonanie dowolnego zapytania SQL.

W aplikacji początkowo nieświadomie zaimplementowano zapytania do bazy danych w taki sposób, że były podatne na taki rodzaj ataku. Atakujący miał możliwość wykonania zapytania do serwera, podając zamiast jednego z argumentów, dowolne odpowiednio sformatowane zapytanie SQL. Należało dodać na jego końcu i początku znak “;” oznaczający zakończenie wyrażenia.

W pierwotnej implementacji użyto metody *format* operującej na łańcuchu znakowym, która wstawia argumenty zapytania bez ich sprawdzania pod kątem ataku SQL injection.

```
1 def has_order(self, user_id, order_request_id):
2     statement = "SELECT COUNT(*) FROM lunch_it.placed_order WHERE user_id='{user_id}' AND order_request_id={order_request_id}".format(user_id=user_id, order_request_id=order_request_id)
3
4     count = None
5     with self.connection:
6         with self.connection.cursor() as cursor
7             cursor.execute(statement)
8             count = cursor.fetchone()[0]
9
10    if count > 1:
11        raise Exception("User can't have more than one placed order for single order request")
12
13    return count == 1
```

Rysunek 10.1 Kod podatny na sql injection (źródło: praca własna)

Przesyłając do serwera zapytanie sprawdzające, czy użytkownik złożył zamówienie, podając złośliwy kod SQL jako *order_request_id* (np. “;drop database lunch_it;”), zapytanie do bazy danych po dodaniu argumentów wyglądałoby następująco:

```
SELECT COUNT(*) FROM lunch_it.placed_order WHERE user_id=sample_user AND order_request_id=;drop database;
```

Po wywołaniu metody *cursor.execute(statement)* wykonane byłyby 2 komendy. Pierwszą z nich oznaczono powyżej zielonym tłem, natomiast drugą, będącą złośliwym kodem „wstrzykniętym” przez atakującego, pomarańczowym.

Po dostrzeżeniu podatności na atak SQL injection w zaprezentowanej implementacji, poprawiono logikę odpowiedzialną za zapytania do bazy danych i usunięto możliwość

dokonania opisanego ataku. Wykonano to przy pomocy biblioteki *psycopg2*, która, jak później dostrzeżono, oferuje odpowiednie zabezpieczenie realizowane przez sprawdzanie argumentów zapytania. Konieczne jest wówczas odpowiednie oznaczenie miejsc na argumenty w łańcuchu znakowym, będącym zapytaniem SQL oraz przekazaniu go wraz z drugim parametrem, czyli mapą argumentów do ów zapytania SQL.

```
1 def has_order(self, user_id, order_request_id):
2     with self.connection.cursor() as cursor:
3         statement = r"""
4             SELECT
5                 COUNT(*)
6             FROM
7                 lunch_it.placed_order
8             WHERE
9                 user_id=%(user_id)s
10            AND
11            order_request_id=%(order_request_id)s;"""
12
13     args = {
14         "user_id": user_id,
15         "order_request_id": order_request_id,
16     }
17
18     cursor.execute(statement, args)
19     count = cursor.fetchone()[0]
20
21     if count > 1:
22         raise Exception("User can't have more than one placed order for single order request")
23
24     return count == 1
```

Rysunek 10.2 Implementacja bez luki pozwalającej na „wstrzyknięcie” złośliwego kodu SQL (źródło: praca własna)

10.2. Szyfrowanie danych

Ze względu na charakter programu i możliwości, jakie udostępnia, niemożliwe jest wyrządzenie szkód materialnych przez niepożądane osoby, które uzyskały dostęp do czyjegoś konta w aplikacji. Problem pojawia się, gdy wykradzione dane logowania zostały użyte przez użytkownika również w innych serwisach (np. w aplikacji bankowej). Z tego względu hasła, które są przesyłane między klientem a serwerem lub przechowywane w bazie danych są zaszyfrowane. Dzięki temu, gdy osoba niepożądana zdoła wykraść hasło, nie będzie miała możliwości otrzymania dostępu do innej aplikacji/strony, w której istnieje konto o tych samych danych dostępowych.

10.3. Autoryzacja zasobów

```
1 app = Flask(__name__)
2 app.register_blueprint(routes)
3 cors = CORS(app)
4
5 login_manager = LoginManager()
6 login_manager.init_app(app)
7
8
9 @login_manager.request_loader
10 def load_user_from_request(req):
11
12     from src.server.user import User
13     user = User(req)
14     if user.is_authenticated:
15         return user
16     else:
17         return None
18
19
20 def run_server():
21     app.run(debug=True, port='5002')
22
23
24 if __name__ == '__main__':
25     run_server()
```

Rysunek 10.3 LoginManager zarządzający użytkownikami i procesem autoryzacji (źródło: praca własna)

Autoryzacja zasobów po stronie serwera zaimplementowano w oparciu o bibliotekę *flask_login*. Wymaga ona zadeklarowania obiektu *LoginManager*, który zostaje powiązany z obiektem *Flask*. Następnie dostarczana jest funkcja (odpowiednio oznaczona dekoratorem) przyjmująca jako parametr zapytanie wysłane do serwera. W przypadku gdy autoryzacja się powiodła, owa funkcja powinna zwracać obiekt *User*. Gdy zapytanie nie zostało zautoryzowane – *None*.

Autoryzacja odbywa się na podstawie nagłówka *AUTHORIZATION* i wykonywana jest w konstruktorze klasy *User*.

```

1 class User(UserMixin):
2     def __init__(self, request):
3         if "HTTP_AUTHORIZATION" not in request.headers.environ:
4             return
5
6         auth_header = request.headers.environ["HTTP_AUTHORIZATION"]
7         if len(auth_header) == 0:
8             return
9
10        (self.user_id, self.hash_password) = auth_header.split(':', 1)
11
12    @property
13    def is_authenticated(self):
14
15        if self.user_id is None or self.hash_password is None \
16            or len(self.user_id) == 0 or len(self.hash_password) == 0:
17            return None
18
19        with Backend() as backend:
20            user_id = backend.authenticate_user(self.user_id, self.hash_password)
21
22        return user_id is not None
23
24    def get_id(self):
25        return self.user_id

```

Rysunek 10.4 Implementacja klasy User (źródło: praca własna)

Ostatnią czynnością jest dodanie dekoratora `@login_required` do wszystkich zasobów, które wymagają autoryzacji.

```

1 @routes.route('/api/has_ordered', methods=['GET'])
2 @login_required
3 @exception_handler
4 def has_ordered():
5     with Backend() as backend:
6         order_request_id = request.args['order_request_id']
7
8         has_ordered = backend.has_ordered(current_user.user_id, order_request_id)
9         return jsonify(has_ordered=has_ordered), status.HTTP_200_OK

```

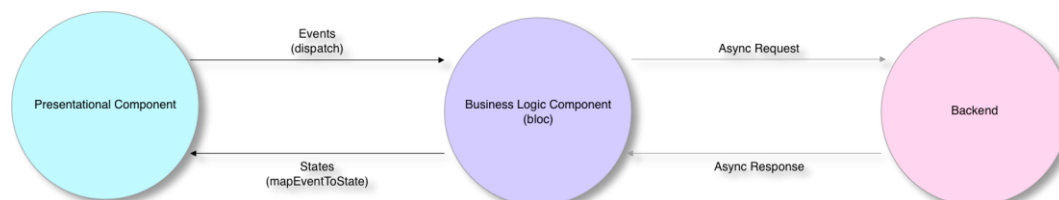
Rysunek 10.5 Przykład użycia dekoratora `@login_required`, który powoduje, że zasób wymaga autoryzacji. (źródło: praca własna)

Wyżej wymienione działania spowodują, że w momencie wykonania zapytania do serwera pod adres, gdzie wymaga się autoryzacji, najpierw sprawdzane jest, czy zapytanie powinno być dopuszczone do zasobu. Gdy przesłane zostały dane autoryzacji i są one poprawne, zapytanie zostanie przetwarzane w normalny sposób. W przeciwnym przypadku zwracana jest odpowiednia informacja i nie dochodzi do sfinalizowania zapytania.

11. Architektura aplikacji

11.1. BLoC

Architekturą zastosowaną w aplikacji mobilnej jest wzorzec *BLoC* (ang. **B**usiness **L**ogic **C**omponent)

Rysunek 11.1 Schemat wzorca BLoC (źródło: <https://pub.dev/packages/bloc> - dostęp 2019-11-15)

Wspomniany wyżej wzorzec pozwala na odseparowanie warstwy prezentacji od logiki biznesowej. Dodatkowo ułatwia testowanie aplikacji oraz ponowne wykorzystywanie komponentów. Zapewniają to strumienie, które przesyłają zdarzenia i stany.

Dla łatwiejszego zobrazowania tego, jak funkcjonuje zastosowana architektura, dla przykładu użyty zostanie widżet, który po naciśnięciu przycisku wyświetla dane otrzymane z serwera. Przy zastosowaniu wzorca BLoC cały proces wygląda następująco.

Wciśnięcie przycisku dodaje do jednego ze strumieni obiektu BLoC zdarzenie, które o tym sygnalizuje. Zadanie to można ukryć wewnątrz metody mającej bardziej przyjazną formę. Obiekt BLoC nasłuchuje strumienia zdarzeń i realizuje odpowiednie operacje w zależności od typu otrzymanego obiektu. Na przykład dla zdarzenia wciśnięcia przycisku wykona asynchroniczne zapytanie do serwera. Odpowiedź zostanie zwrócona w późniejszym czasie, a następnie dodana do strumienia stanów, nasłuchiwanego przez warstwę prezentacji. Nasłuchiwanie to realizowane jest najczęściej poprzez widżet *StreamBuilder*, który powoduje, że w momencie pojawienia się nowych danych, całe drzewo widżetów w nim osadzonych zostaje przebudowane.

Zastosowanie powyższej architektury niweluje konieczność „ręcznego” odświeżania widoku po stronie warstwy prezentacji, która jedynie wysyła zdarzenia i oczekuje stanów, nie wiedząc nic o sposobie, w jaki pozyskiwany i jak przetwarzany jest stan, który otrzymuje do wyświetlenia.

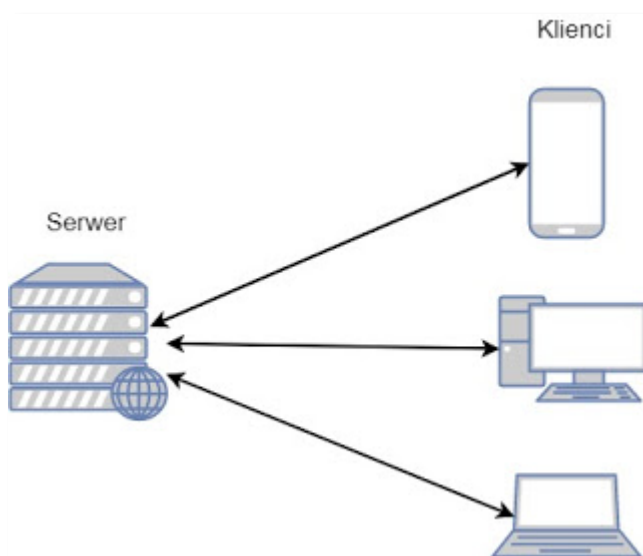
Podobnie jest z warstwą logiki biznesowej, która otrzymuje zdarzenia i w zależności od ich typów wykonuje odpowiednie czynności. W rezultacie powstaje stan (np. informacje o wszystkich dostępnych użytkownikach) odsyłany do warstwy prezentacji poprzez strumień stanów. Dzięki temu warstwa logiki biznesowej nie wpływa na sposób prezentacji danych.

11.2. Klient-serwer

Cała aplikacja oparta jest o architekturę typu klient-serwer. W systemie takim wyróżnia się dwa rodzaje urządzeń – serwer, który oferuje usługi oraz klientów korzystających z tych usług. Serwer przechowuje wszystkie zasoby i udostępnia je przez zdefiniowane interfejsy, zwiększając bezpieczeństwo. Transfer danych pomiędzy dwoma rodzajami urządzeń odbywa się poprzez określone protokoły komunikacyjne, spośród których najpopularniejszym jest TCP/IP.

Serwer w tej architekturze posiada wszystkie informacje o strukturze sieci. Klienci nie wiedzą o istnieniu innych urządzeń tego typu i nie mają możliwości bezpośredniej komunikacji między sobą bez udziału serwera.

W aplikacji do zamawiania posiłków wyróżnia się dwa rodzaje klientów – mobilny będący aplikacją zainstalowaną na smartfonie oraz webowy, który jest używany poprzez przeglądarkę.

Rysunek 11.2 Schemat architektury klient-serwer (źródło: <http://architektura-oprogramowania.blogspot.com/p/architektura-klient-serwer.html> - dostęp 2019-11-15)

12. Podsumowanie

12.1. Perspektywa dalszego rozwoju aplikacji

12.1.1. Propozycje zamawiania posiłków

Ze względu na dane, które są przechowywane w bazie, istnieje możliwość łatwego dodania do aplikacji funkcji, którą byłoby proponowanie zestawów obiadowych. Dane te zawierają nazwy posiłków wraz z cenami. Dzięki temu możliwe jest stworzenie zestawów opartych na poprzednich zamówieniach użytkowników, które będą wpasowywać się w limit cenowy. Opisane rozwiązanie mogłoby jeszcze bardziej usprawnić proces zamawiania posiłków, ze względu na minimalizację czasu poświęconego na wybór dania oraz likwidację konieczności manualnego zaznaczania tekstowych pozycji z menu.

12.1.2. Usprawnienie OCR

Skuteczność zastosowanego algorytmu rozpoznawania tekstu na obrazach nie jest stuprocentowa. Z tego powodu dodano możliwość ręcznej korekty tego, co zostało rozpoznane jako tekst. Ze względu na to, że użytkownik dostarcza korekty rozpoznanego tekstu, możliwe jest zapisywanie tych danych. Byłyby one powiązane z obrazkiem, będącym źródłem odczytanych znaków. Na podstawie tych informacji możliwe będzie stworzenie algorytmu sztucznej inteligencji, która uczyłaby się na tych danych korekcyjnych. Zabieg taki umożliwiłby poprawienie skuteczności odczytów tekstu z zaznaczanych obszarów.

12.1.3. Powiadomienia

Przydatną funkcją byłoby również otrzymywanie powiadomień związanych z koniecznością złożenia zamówienia. Pozwalałoby to na uniknięcie sytuacji, w których użytkownik zapominałby o dokonaniu wyboru dań obiadowych. Dodatkowo powiadomienia mogłyby służyć do informowania użytkowników o przewidywanym czasie dostawy.

12.2. Wnioski

Praca inżynierska przedstawia sposób automatyzacji grupowego zamawiania jedzenia w jednej z Krakowskich firm IT. Zawarty został opis podejścia oraz utrudnienia, z którymi na co dzień zmagali się pracownicy. Zaobserwowane problemy poddano analizie, na podstawie której zaproponowano aplikację wspomagającą użytkowników w wyborze posiłków. Następnie opisano proces jej powstawania, który uwzględniał nie tylko implementację programu, lecz także podejmowane decyzje. Zaproponowane rozwiązanie problemu w postaci aplikacji LunchIT spełnia postawione założenia i pozwala na usprawnienia procesu grupowego zamawiania posiłków. Użyte technologie umożliwiają uruchomienie całego systemu na wielu platformach oraz są darmowe.

13. Wykaz rysunków

Rysunek 6.1 Diagram przepływu danych, poziom 0 (źródło: praca własna)	13
Rysunek 6.2 Diagram przepływu danych, poziom 1 (źródło: praca własna)	13
Rysunek 7.1 Prognoza udziałów rynkowych systemów na smartfony (źródło: https://www.idc.com/promo/smartphone-market-share/os - dostęp 2019-11-13).....	14
Rysunek 8.1 Widok logowania (źródło: praca własna)	17
Rysunek 8.2 Sprawdzanie poprawności danych logowania (źródło: praca własna)	18
Rysunek 8.3 Widok logowania po podaniu nieprawidłowych danych logowania (źródło: praca własna)	18
Rysunek 8.4 Widok rejestracji nowego użytkownika (źródło: praca własna)	18
Rysunek 8.5 Implementacja modułu odpowiedzialnego za sprawdzanie zapamiętanych danych (źródło: praca własna)	19
Rysunek 8.6 Przykład użycia metody pomocniczej służącej do komunikacji z serwerem (źródło: praca własna)	20
Rysunek 8.7 Miejsce użycia argumentu sendWithAuthHeader (źródło: praca własna)	20
Rysunek 8.8 Przygotowanie nagłówka autoryzacji (źródło: praca własna)	21
Rysunek 8.9 Główny widok prezentujący listę zleceń zamówienia. (źródło: praca własna)	22
Rysunek 8.10 Widok prezentujący złożone zamówienie (źródło: praca własna)	23
Rysunek 8.11 Widok zamawiania posiłku (źródło: praca własna)	24
Rysunek 8.12 Przykład prezentujący moment zaznaczania posiłku (źródło: praca własna)	25
Rysunek 8.13 Metoda build klasy MarkingManager (źródło: praca własna)	26
Rysunek 8.14 Metoda initState klasy MarkingManager (źródło: praca własna)	27
Rysunek 8.15 Metoda getMarked klasy ContentMarker (źródło: praca własna)	28
Rysunek 8.16 Metoda pomocnicza używana w metodzie getMarked() (źródło: praca własna)	28
Rysunek 8.17 Widok dodawania posiłku (źródło: praca własna)	29
Rysunek 8.18 Dolna belka przedstawiająca informacje o stanie aktualnego zamówienia (źródło: praca własna)	29
Rysunek 8.19 Koszyk z zamówieniami (źródło: praca własna)	30
Rysunek 8.20 Widok koszyka z zamówieniami przy przekroczonym limicie cenowym (źródło: praca własna)	31
Rysunek 8.21 Komunikat potwierdzający powodzenie złożenia zamówienia (źródło: praca własna)	32
Rysunek 8.22 Zrzut ekranu prezentujący zmianę statusu zamówienia o nazwie „Warsztat” (źródło: praca własna)	33
Rysunek 8.23 Widok podstrony z tworzeniem nowych zleceń (źródło: praca własna)	34
Rysunek 8.24 Widok podstrony wyświetlającej wszystkie zlecenia (źródło: praca własna)	35
Rysunek 8.25 Deklaracja tabeli wyświetlającej zlecenia zamówień (źródło: praca własna)	36

Rysunek 8.26 Część skryptowa strony <code>display_order_requests.html</code> , która pobiera dane z serwera i ładuje je do tabeli (źródło: praca własna)	37
Rysunek 8.27 Zamówienie jednostkowe – użytkownik nr 1 (źródło: praca własna)	37
Rysunek 8.28 Zamówienie jednostkowe – użytkownik nr 2 (źródło: praca własna)	38
Rysunek 8.29 Zamówienie jednostkowe – użytkownik nr 3 (źródło: praca własna)	38
Rysunek 8.30 Zamówienie grupowe wygenerowane z wcześniej przedstawionych zamówień jednostkowych (źródło: praca własna)	39
Rysunek 8.31 Implementacja zasobu służącego do stworzenia nowego użytkownika prezentująca zwracane kody odpowiedzi HTTP (źródło: praca własna)	50
Rysunek 8.32 Implementacja dekoratora <code>exception_handler</code> zwracającego kod błędu 500 (źródło: praca własna)	50
Rysunek 9.1 Przykładowy e-mail o konieczności złożenia zamówienia (źródło: praca własna)	51
Rysunek 9.2 Schemat bazy danych aplikacji (źródło: praca własna)	52
Rysunek 10.1 Kod podatny na sql injection (źródło: praca własna)	53
Rysunek 10.2 Implementacja bez luki pozwalającej na „wstrzyknięcie” złośliwego kodu SQL (źródło: praca własna)	54
Rysunek 10.3 LoginManager zarządzający użytkownikami i procesem autoryzacji (źródło: praca własna)	55
Rysunek 10.4 Implementacja klasy User (źródło: praca własna)	56
Rysunek 10.5 Przykład użycia dekoratora <code>@login_required</code> , który powoduje, że zasób wymaga autoryzacji. (źródło: praca własna)	56
Rysunek 11.1 Schemat wzorca BLoC (źródło: https://pub.dev/packages/bloc - dostęp 2019-11-15)	57
Rysunek 11.2 Schemat architektury klient-serwer (źródło: http://architektura-oprogramowania.blogspot.com/p/architektura-klient-serwer.html - dostęp 2019-11-15)...	58

14. Bibliografia

1. Bereza–Jarociński B., Szomański B., *Inżynieria oprogramowania. Jak zapewnić jakość tworzonej aplikacji*, Helion, Gliwice, Polska, 2009
2. Duckett J., *HTML and CSS : Design and Build Websites*, John Wiley & Sons Inc, New York, United States, 2011
3. Duckett J., *JavaScript and JQuery : Interactive Front–End Web Development*, John Wiley & Sons Inc, New York, United States, 2014
4. Dybikowski Z., *PostgreSQL. Wydanie II*, Helion, Gliwice, Polska, 2012
5. Mainkar P., Giordano S., *Google Flutter Mobile Development Quick Start Guide : Get up and running with iOS and Android mobile app development*, Packt Publishing Limited, Birmingham, United Kingdom, 2019
6. Martin R. *Clean Code: A Handbook of Agile Software Craftsmanship 1st Edition*, Pearson Education (US), Upper Saddle River, United States, 2009
7. Matthes E., *Python Crash Course (2nd Edition) : A Hands–On, Project–Based Introduction to Programming*, No Starch Press, San Francisco, California, 2019
8. Hjelle G., *Primer on Python Decorators* (online) <https://realpython.com/primer-on-python-decorators/> (dostęp: 2019–11–16)
9. *Smartphone Market Share* (online), <https://www.idc.com/promo/smartphone-market-share/os>. (dostęp: 2019–11–15)
10. *Flutter Documentation* (online) <https://flutter.dev/docs> (dostęp: 2019–11–10)
11. *PostgreSQL Tutorial* (online), <http://www.postgresqltutorial.com/> (dostęp: 2019–11–13)